

Hanımların Vazifeleri

(Bir Annenin Kızına Nasihatları)

*Âlemde nasıl her eve lâzımsa hanım,
Her hanıma da iş bu kitap öylece lâzım.*

Hazırlayan:
Abdülkadir Dedeoğlu

Osmanlı Yayınevi
Ticarethane Sokak Gülegüle Apt. Nu. 2
Sultanahmet - İstanbul Tel: 28 17 71

FİHRİST

Önsöz	4
Giriş	5
Kadı Şureyh'in evlenmesi	9
Erkeklerin vazifeleri	12
Kanaat	14
Ma'ruf-i Kerhî'nin hikâyesi	15
İsraf hakkında	16
Kocaya itaat	19
Temizlik	21
Kadının kendini sevdirmesinin şartı	22
Evin intizamı	25
Çocuk terbiyesi	26
Ev işleri	31
Malı muhafaza	33
Kötü arkadaş	34
Kocanın malını koruma	37
Tutumlu kadının hikâyesi	40
Cimri adamın hikâyesi	41
Akrabaya riayet	43
Ana-baba hakkı	44
İyi geçinmenin şartları	46
Anne ve babaya itaat	48
Öksüz ve yetime bakmak	50
Komşu hakkı	52
Sır saklama	54
Ta'zim ve hürmet	57
Ebu'l-Hasan Harkanî k.s.	58
Zenbilli Ali Efendi	59
Müslüman hanımlara dîni bilgiler	61
İslâmın şartı, abdest, gusül, teyemmüm	63
Namaz	64
Teravih Namazı	65
Kadının namazı ve orucu	66
Oruç, Hac	70
Zekât	71
Peygamberler (A.S.)	72
Kandil geceleri	73
İslâm'da evlenme	74
İslâm'da boşanma	75
Müslüman kadının kıyafeti	76
Kadının seyahati	77
Hayız ve nifas	78
Fihrist	80

ÖNSÖZ

Muhterem okuyucui
Bugün, muzır ve tehlikeli bütün şer cereyanlar dini ve aile bağla-
rı kuvvetli emiyetlere hüfû edememişlerdir.

Ser kuvvetler bir millete musallat olduklarında, onu önce dinin-
den sonra da aile fertleri arasındaki sevgi ve saygıdan mahrum eder-
ler.

Bu kıymetleri yok etmek için kullandıkları vasıtalar da ekseri-
yetle gazeteler mecmualar, romanlar, müstehcen neşriyat, tele-
vizyon, radyo ve filmlerdir.

Yurdumuzda da hiç eksiksiz bu vasıtalarla bilerek veya bilmeye-
rek hem din hem de ailenin manevî bağları teker teker insafsızca ko-
parılmaktadır.

Müslüman-Türk halkında ailenin temeli kabul edilen kadın ve
çocuk edipseye konularla bir gazetenin veya mecmuanın trajını yük-
selmek için vasıta yapılmaktadır. En âdi bir malın bile reklamında
kadın kullanmak malzeme olarak kadın unsurundan faydalanmak,
asrımızın en çirkin modalarından biridir.

Tamamen yok edilmek üzere olan din ve aile bağlarını kuvvet-
lendirecek faydeli yayınlar, nefis baskılar içinde Müslüman Türk
Milletine arzemeysi bir vazife telâkki eden yayınevimiz şimdi de eli-
nizdeki bu kitapla huzurlarımızdadır.

Bu eserin faydeli olacağına ve Müslümanların büyük bir ihtiyacı-
nı karşılayacağına inanıyoruz.

Bu Kitap Osmanlı Devri Mekteb-i Mülkiye-i Sâhâne Türkçe Öğ-
retmeni, Dârü'l-Muallimîn-i Rüşdiyye Arapça Öğretmeni Mehmed
Savîd tarafından kaleme alınan "Vezâifü'l-İnâs" isimli eser esas ali-
narak hazırlanmıştır.

Prova baskı mahiyetinde yapılan birinci baskının kısa zamanda
bitmesi üzerine bazı ilâvelerle ikinci baskısı yapıldı.

Kızlarımızın ve ailenin temeli olan müslüman hanımların İslâm
ahlâkı üzere, olmalarında faydeli olacağı kanaatindeyiz.

İyi ve güzel her şey Rabbiniz Teâlâ'dan bütün kusur ve eksiklik-
ler kendi nefisimizdendir.

Abdulkadir Dedeoğlu

GİRİŞ

Bundan yüzlerce sene önce Arap kabile reislerinden Avf b.
Milham isminde biri vardı. Milham, kızı Ummu İnâs'ı, yine
Arab'ın ileri gelenlerinden biriyle evlendirmeye karar vermişti.
Milham'ın hanımı Umâme, gelin olacağı gün kızını karısına
oturmuş, asırlardır tazeliğini ve kıymetini muhafaza eden şu na-
sihatleri yapmıştı:

"Yavrum!

Yasıyeti ve nasihatî bir kimseyi hayra sevk etmek, içindir.
Edepli ve terbiyeli olmak, yahut zengin birinin evlâdı olarak her-
kesin yanında makbul ve haysiyetli durumda bulunmak insana
kâfi kelseydi, sana nasihata lüzum görmezdim.

Aslında Nasihat ve tavsiye, unutulmuş hatıra gelmesine, bi-
limmeyenin öğrenilmesine sebep olur. Bunun için nasihatte bir
çok faydalar vardır "

Sevgili Kızım!

"Bir kız, annesi ve babası zengin diye evlenmeye muhtaç ol-
masaydı, senin hiçbir zaman kocaya ihtiyacın olmazdı. Fakat,
durum bilâtâin gibi değişir. Erkekler bizim için yarattığı gibi
biz de erkekler için yarattığımızızdır. "

Kızım!

"İçinde büyüdüğün bir yuvadan çıkıp, hiç bilmediğin, tanı-
madığın bir eve gireceksin. Şimdiye kadar görüşüp konuşmadı-
ğın, huyunu suyunu bilmediğin birine hayet arkadaş olacaksın.
Sen onun hizmetçisi ol ki, o da sana kul-köle olsun. "

Yavrımı!

“Sana şimdi bazı nasihatlerde bulunacağım. Onları iyice öğrenip, icap ettiğinde şekilde hareket edersen, hayatın boyunca rahat edersin. Kocanın aranız hiçbir zaman bozulmaz. Bu dünyada mutlu bir ömür geçirdiğin gibi, Ahirette de ebedî sadete ulaşırsın:

1 — Kanaatkâr ol! Yâni, kocan tarafından getirilen yenilecek veya giyilecek herşeyi memnuniyetle kabul et. Çünkü, kanatı, kabı huzura kavuşturur.

2 — Söylenenleri damna iyi dinle ve her zaman itaat üzere bulun. Kocana itiraz etme. Onunla konuşmaya gayret göster. Bu şekildeki hareketlerin aynı zamanda, Cenab-ı Hak'ın rızasına da muvâfık olur.

3 — Kocanın görmesi muhtemel her yere itina ve ihtimam göster. Gözüne çirkin bir şeyin ilişmesinden sakın.

4 — Kötü koku yaymaya ihtimâl bulunan şeylere ve yerlere dikkat et. Onları araştıır, bul ve temizle. Evin her zaman güzel kokularla dolu olsun.

5 — Sunu iyi bil; temizlik ve lefâfet en iyi şekilde su ile mümkündür. Her şey su ile temizlenir. Keme ve kullanma sularının temiz olmasına çok dikkat et.

6 — Eşinin yemek saati ile uyku zamanına dikkat et. Yemeğini adeti nasılsa ona göre hazırla. Vaktinde uyması için işlerini zamanında bitir. Çünkü açık insanı atışlandıır. Uykusuzluk ise, öfkelenmeye sebep olur.

7 — Evinin mullarını ve eşyasını iyi koru. Mal ve eşyayı kocanın senin iyi iş bildiğini gösterir.

8 — Eşinin yakınlıklarına güzel muamelede bulun. Bu, senin iyi idareci olduğunu belirtir.

9 — Kocanın sırlarını hiç kimseye söyleme. Eğer sırlarını ertafa yayacak olursan, sana darılır. Vefasızlık etmeyeceğinden bile emin olamazsın.

10 — Eşine hümmet et, emirlerini yerine getir. Sözlerinin aksini söyleyerek, ona karşı gelme. Eğer karşı gelir, isyan edersen, kızıp öfkelenmesine, hattâ düşmanca hareket etmesine sebep olursun. Eşinin üzüntülü ve kedertli zamanlarında neşeli görünme. Onun üzüntüsünü onunla paylaş. O neşeli ise sen de neşeli görinmeye çalıs.

KISAÇA:

“Kızımı! Kocana ne kadar hümmet ve tâzimde bulunursan, kendini ona o kadar çok sevdirirsin. Rızasına ne derece uygun hareket edersen, o nisbette sevgisini kazanırsın.”

“Sunu da ilâve etmeden geçemiyeceğim; bunları yapıldıktan sonra, onun isteklerini kendi hevâ u heveslerine, onun rızasını kendi arzularına tercih etmele mümkün değildir.”

Ünâme'nin kendi tecrübelerinden faydalanarak, kızına yapmış olduğu bu nasihatler; bir evde kocasıyla iyi geçinmek, evi iyi idare etmek ve huzur içinde hayatın tadını çıkararak yaşamak isteyen hanımların yapması gereken hareketlerdir. Bu sözler bütân kadınların kalıklarına küpe olmalı, nasihatlerin parâleinde kendilerine bir yön tayin emeldirler.

Cenab-ı Hak' bize azamet ve kudretini göstermek için, yarattığı mahlûkatın dünyamızda çoğalmalarını irade buyurmuştur. Bu sebeple erkek ile kadını birbirlerine muhtaç kılmış, akıl ve zekâ ile süsleyerek onlara diğer mahlûkattan üstün bir yer tahsis etmiştir. İnsanların biraraya gelerek meydana getirdiği cemiyetlerin güçlü ve sağlıklı olmaları için, kadını ve erkeğin birbirleriyle olan münasebetini nikâh müessesesi ile mesrû hale getirmiş, ihtiyaçlarının teminine bu sûrele müsaade etmiştir.

Bir erkekle bir kadının birlikte yaşamaları mutlaka nikâh şartına bağlanmışın. Bu emir, âlemin nizâmı, insanların güzel ahlâk üzere olmaları ve sağlıklı cemiyetlerin vücûda gelmesi içindir.

“Tefsir-i Kebir” müellifi Fahrî Râzi Hazretleri tefsirinde
“Ve caelnâ beyneküm meveddeten ve rahmeten” âyet-i kerimesi-

ni: “Karı-Koca arasındaki sevgi, yalnız nafsânî lezzetten ibaret
değildir. O muhabbet bizzat Allah'ın lütfu olan bir keyfiyettir.
Çünkü nefsânî lezzetin bulunmadığı zamanlarda da, sevgi devam
etmektedir. Eğer karı-koca arasındaki bağ, şehvetten ibaret ol-
saydı, şehvetin bulunmadığı zamanlarda geçimsizlik had safhaya
varır, ayrılmalar baş gösterirdi.” şeklinde açıklamışlardır.

Anlaşıyor ki nikâh, sevmeye, bir arada yaşamağa ve iyi ge-
çinmeğe sebep olan yegâne bağdır. Nitekim, “Nikâhta keramet
vardır” sözü de bu tecrübelerin ışığında ortaya konmuştur.

Birbirleriyle güzel geçinmek, insanlar için son derece lüzumlu
bir hareketir. Dünya hayatında da bizden istenilen insanlara iyi-
likte bulunmaktır. Resûlullah (SA) Efendimiz; “Siz herkesi mali-
mızla kendinizden memnun edemezsiniz. Bâri ahlakımızla mem-
nun ediniz” buyurmuşlardır.

Büyük din âlimi Ebu'l-Leys Semerkandî bu mevzuada şunları
söylemektedir: “İnsan yumuşak sözlü, güzel huylu olmalıdır.
Hiçkimseye dalkavçuluk etmemeli ve kişiyi yüzüne karşı övme-
melidir.”

“Ahlâkı ve yolu bozuk kimselerle konuşurken, dikkat edil-
melidir. Onların kötü fikirlerini kabul ediyormuş gibi hallerine
ses çıkarmamak son derece yanlıştır.”

Bunun dışında herkesle iyi geçinmek, kötülüklerden kaçın-
mak lâzımdır. Cenab-ı Hakk, Mûsa ve Harun (AS)'a:
“Fırav' a yumuşak sözlerle konuşun” buyurmuştur mudur? Biz,
Mûsa ve Harun (SA)'dan daha mı faziletliyiz?

İnsanlar arasındaki münasebetlerde tatlı dil ve güler yüz em-
redilirse, karı-kocanın, birbirlerine çok daha büyük bir sevgi ve
saygı ile bağli olmaları lâzım gelmez mi?

İşte bu sebeple nikâhın husule getireceği sevgi ve bağlılık iki
tarafın gayretleri ile daha da artmalıdır. Eşler kendilerine dü-
şen vazifeleri yerine getirmek suretiyle kuvvetli bir bağın oluşturma-
sına yardımcı olmalı, birbirinin zararsız kusurlarına müssamağa
göstererek hayâtlarını huzurla geçirmelidirler.

Aksi taktirde, yani karı-kocanın birbirlerine saygısız davra-
nişlerinde bulunmaları, haklarına riayet etmemeleri halinde ara-
larındaki sevgi kaybolur; Sevgi kalkınca, kusurlar ortaya çıkar,
geçimsizlik başlar, Kavga, gürültü ve dirtililerin ardı arkası kesil-
mez. Böyle bir yuvada geçinmek ipe tamamen imkânsızlaşır.

Bu hususlar sebebiyle hânimîlâf, kocalarına ait hak ve vazifelerini bilip, ona göre hareket etmişlerdir. Kocalarının huylarını,
öğrenip, onun memnun olacağı şeyleri yapmalı, böylece huzur
dolmuş bir hayat yanında, ölümden sonra da hayırla anılmaktadır.

Tabinden (sahabileri gören zatlardan) Şa'bi, evlilik mev-
zuunda Kadı Şureyh'in kendisine anlattığı bir hadiseyi şu şekilde
naklediyor:

Kadı Şureyh bir sohbet sırasında bana:

— Ey Şa'bi! Eğer evlenmek istiyorsan, Beni Temim kabilesi-
sinden bir kız almanı tavsiye ederim, dedi ve başından geçen bir
evlilik hadisesini şöyle anlatmağa başladı:

— Gençliğimde bir cenaze vesilesiyle Beni Temim kabilesine
gittim. Dolayısıyla bir kapı önünde yaşlı bir kadınla genç bir
kızın oturduğunu gördüm. Kız çok güzeldi. Yaklaşım. Kızı daha
iyi görebilmek için yaşlı kadından su istedim. Kadın kıza su getir-
mesini söyledi. Suyu içtikten sonra kadınıla aramızda şöyle bir
konuşma cereyan etti:

— Bu güzel kız, kimin kızıdır ve adı nedir?

Kadın:

— Hudeyri'nin kızıdır ve adı Zeyneb'dir, dedi.

— Evli midir? dedim.

— Hayır, dedi.

— İstesem, Allah'ın emriyle bana verir misiniz? sorumu:

— Dengeli isen veririm, şeklinde cevaplandırdı.

Yaşlı kadının bu sözlerinden sonra oradan ayrıldım. Kızı al-
mağa karar vermiştim. Bir kaç akşamla kızın amcasına gittik.

Makadimızı söyledik. O da:

— Çok güzel olur, diyerek teklifimizi kabul etti.

Bir müddet sonra nikahımız kıyıldı. Fakat ben içimden pişmanlık duymağa başlamışım. Bu kabile kadınlarının çok kan ol-
duklarını duymuştum. Ancak neticeyi beklemeyi daha uygun
buldum. Gece oldu. Kızın yanına vardığımda bana:

— Efeđim! su anda güveyin, Allah rızası için iki rek'at nâ-
maz kılması ve Cenab-ı Hakk'tan hanımın hayrını olması için
niyâz etmesi, serinden de Hakk'a şükranı şühnetir, dedi.

— Eviel Öyledir, diyerek namaza durdum. Bitirdiğimde
onun da namaz kıldığını gördüm. Sonra bana:

— Efeđim! ben yabancı bir kızım. Sizin huyünüzü ve niyâz-
cınızı bilmem. Sevdiğiniz ve hoşlandığınız şeyleri bana söylese-
niz, arzunuz istikametinde hareket eder, hizmetlerinizi yerine ge-
tirim. Yine hoşlanmadığınız şeylerden de bahsederseniz, onlar-
dan sakınır, rahatsız olmanızı önlerim! Sizin bir başka hanımla,
benim de kabileden bir erkekle evlenmem mümkündür. Lâkin,
kazâ ve kader mutlaka yerine geleceği için, ahlâk ve adelerimizi
bilmediğimiz halde birbirimizle evlendik. Bu fâhî emri ya lütuf
ve keremle kabul et veya Hakk'ın emrini yerine getir. Allahü Te-
âlâ Hazretlerinden kimizi de mağfiret etmesini niyaz ediyorum,
dedi. Şöyle cevap verdim:

— Hanım! Sözlerin öyle güzel ki, yerine getirebilirsen beni
bahıtyar edersin. Şimdi benden, ne istiyorsan sor bakalım. Kız:

— Akrabaların gelip gülmelerini ister misiniz?

— Usandırmalarını istemem. Pek sık gelmesinler.

— Komşularımızdan kimlerin gelmesini, kimlerin gelmeme-
sini istiyorsunuz. Bilirsem, hoşlandıklarınıza itibar eder, hoşlan-
madıklarınızdan yüz çeviririm.

— Falanlar sahiplerindedir. Özü sözü doğru, namuslu ve dü-
rüst insanlardır. Gelsinler. Fakat fâhîlar, konuşulması mahzur-
lu, kötü karakter şahibi kimselerdir. Onların bize gelmeleri doğ-
ru olmaz.

— Ey Sa'bi! Kız benden aldığı talimatı âynen tatbîke başla-
dı. Ona karşı gün geçtikçe sevgin artıyordu. Böylece aradan bir
yıl geçti. Bir gün eve geldiğimde, "Şöyle yap, böyle yapma" di-
yerek karıma emirler yağdıran yaşlı bir kadına karşılaştım. Karı-
ma:

— Kim bu? diye sordum.

— Kayınvaldemiz, deyince hürme: gösterdim. Halini, hanrı-
nı sordum. O da:

Oğlum! hanımınızdan memnun musunuz? dedi. Çok mem-
nun olduğumu iyi terbiye etiklerini söyleyince de:

— Evlâdım! Kadınlar! hırsızlıklarını ümmiyetle iki dü-
runda belli ederler. Birincisi erkek çocuk doğurdularında, ikin-
cisi de, kocalarından yüz bulduklarında. Eğer hanımında böyle
bir şey göreceksin olursan derhal terbiye et, dedi ve devam ederek:

— Yemin ederim ki, bir erkeğin evindeki en gürkin hareket;
kocasından yüz bulup, nazlanan dilberlerin halleridir, dedi ve ba-
na dönerek:

— Oğlum! Hanımınızın akrabalarının sizi ne şekilde ziyaret
emelerini istersiniz. Döye sordu. Ben:

— Ne zaman isterlerse tesrif etsinler, cevabını verdim.
Sonraki senelerde kayınvaldem, her yılbaşı bize gelip güzel
nashatlerde bulunarak giderdi.

— Ey Sa'bi! Yirmi yıl aynı çarpya ve aynı yaşadığı paylaştığım
o kızda hiç bir zaman küsur bulamadım. Kinde'li bir komşum
vardı. Karısı hüysüz ve terbiyesizdi. Evlerinde güvütlü ve dürütü
hiç eksik olmazdı. Onların hallerini görünce eşimi hatırlar, onu
su şürtle anardım:

Gördüm bir takım erkekler,
Hep hanımlarını döverler.
Zeynebini Allah korusun,
O'na vuracak elim kurusun.
Dövütlü mü o, hiç günahsız,
Dövmek nasıl âdî olur, hatâsız.

Terbiyeli; namuslu ve güzel huylu hanımlar, yaptıkları bu
tür hal ve hareketlerle kendileri hakkında medhiyeler yazdırtmış-
lar, isimlerini kitaplara geçirmişlerdir.

Aksine Kötü huyü ve terbiyesiz kitolarlar ise, fâhî bir ömürü
geçiremedikleri gibi, her zaman Kötü ükle anılmışlardır.

Sakin, bu sözler yanlış anlaşılacak; "Erkekler hanımlarına
istedikleri herşeyi yapabilirler. Eziyet ederler, söverler, döverler.
Her türü hal ve tavırlarında haklıdır. Kadınlar ise ne olursa
oğusun mutlaka itaat etmek mecburiyetindedir" zannedilmesin.

ERKEKLERİN DE KADINLARA KARŞI BİR TAKIM VAZİFELERİ VARDIR:

Hanımların giyimleri, kuşamları, yiyecek ve içecekleri erkek tarafından temin edilmelidir. Erkeğin hanımına zülfün ve eziyet etmemesi, bazı hallerine tahammülü göstermesi, sabırlı olması icab eder.

Resûlullah Efendimiz (SA): Mü'minlerin imân yönünden en mukemmeli ve ahlakî özellikleri bakımından en güzeli: hanımı, çocukları ve akrabaları hakkında en lütüfkarı olanıdır." Diğer bir Hadis-i Şerife ise: "Kibirlemiş, çouk çocuğuna şiddet gösteren kimseve Hakk Celle ve Alâ Hazretleri buğz eder" buyurmuşlardır.

Velhasıl kadınların erkeklerle karşı olduğu gibi erkeklerin de kadınlara karşı bir takım vazifeleri vardır. Zaman zaman erkeklerinde hanımların göndülcüklerini almaları gerekir. Habbe'yi kubbeye yapıp onlara zülfün etmek, zâlimdir. Hatâ, hanımına cevr ü cefa etme ihtimali olan kötü huylu bir erkeğin evlenmesi bile şer'an mekruhtur.

Erkek, ebbette hanımına iyi şeyleri öğretilmeli, kötülüklerden korunmalıdır. Hanımlar işe, yardımlışları icabı, söz dinlemeli kocalarına: İsâat etmelidirler!

Üç, dört veya beş çocuğu olan bir hanımın, sabahdan akşamıâ kadar, çoğu kere de akşamdan sabaha kadar onlarla uğraşıp durması yanında, kocasının; elbiselerinin ütülenniyor, çamaşurlarını vakfında yıkamıyor; yemekleri istediğini gibi olmuyor diyecek veya buna benzer bahaneler ileri sürerek, hanımına bağırıp çağırması, o da yetmezmiş gibi dayak atması, sövmesi büyük bir zülfündür. Bözlemlerin, ne Allah (C.C.) indinde, ne Peygamberimiz (SAV) yanında, ne de cemiyet içinde bir değeri vardır. Terbiye ille de dayak atmamak olmaz. Hayvanlar bile böyle terbiye edilmez.

"Kadınlar erkeklere, Cenab-ı Hakk'ın birer emanetidir.?"

Peygamberimiz (SAV), müslüman bir erkekle hanımı arasındaki karşılıklı saygı ve sevginin değerini ve ölçüsünü şu hadisi-şerifleriyle ifade buyurmuşlardır:

"Kadınlar eğe kemniği gibidir. Onu tamamen doğultmayağ güdersen kırabilirsin. Bırakırsan (daha ça eğilir)? Eğritliği bulunduğu halde ondan istifade edebilirsin."

"Bir erkeğin karısını boşamasından, arş (gök)üzü) titir."

"Bir kimse, karısına sevgi ile bakar, karısı da aynı duygularla karşılık verirse, Allah (CC) iksine de rahmet nazarı ile bakar. Elele tutuşturuklarında, her ikisinin de gırahları parmakları arasından dökülür gider."

Sahabiden biri Peygamberimize:

— Ya Resûlallah! Kadının kocası üzerindeki hakları nelerdir? sorusuna, Resûlu Ekrem (SAV):

— Yediğinden yedirmek; yeni elbise giydiğinde ona da giydirmek; Kadının yüzüne vüma! Çirkin hareketlerde bulunma ve kövma! Bir şuyundan dolayı kendirden uzaklaşmama; icab ediyorsa, bunu evinin içinde yap! cevabını verdi.

"Mü'min bir erkek, mü'mine olan hanımından nefret etmesin. Onda bir huyu sevmemişse, diğer bir huyundan hoşlanabilir."

Bir erkek hanımının yiyecek ve içeceklerini helâlden temin ediyor, renk elbiseleri, süsler ve kösükler alarak gönlünü hoş tutmaya çalışıyorsa, kadın da buna karşılık, kocasına tam olarak bağlanmalı; şer'an yapmasında mahzur olmayan hiçbir hizmet; kocasından esirgememelidir!

Birbirine böylesine saygı ve sevgi bağları ile bağlı bulunan bir aliede hüvur, şüphesiz devâmli var olacaktır.

Zaten annesi de Umînü İnâs'a: "Kızın! sen kocana hizmetçi ol ki, o da sana kul, köle olsun?" dememiş miydi?

KANAAT

Simdi Umâme'nin kızına yaptığı nasihatleri teker teker inceleyelim. Nashahlerden birincisi şöyle idi:

“**Kanaatkâr ol! Çünkü kanaat, kalbi huzura kavuşturur?**”
Annesi bu sözü ile, kızının arsızlık ve ağgözlülük edip, kocasını kendinden söğütmemasını anlatmak istemişti.

Kanaat, insanın ihtiyaç duyduğu şeylerden yenecek kadarnı razı olması, tamahkârlık etmemesi demektir. Bu, erkek veya kadın, herkes için tatbik edilmesi gereken çok güzel bir huydur.

Hadis-i Şerife: “Nefsın gözü doymaz. Bir kova dolusu altın olan adam, ah bunun gibi bir daha olsaydı der.” buyruluyor.

Bir arab şairi şirinde:

**Sana kifayet miktarı şey vermiyorsa zenginlik
Dünya dolusu mal da olsa tatmin olamazsın!**
demektedir.

Nefsın bu hürsına karşı atalarımız: “**İnsanın gözünü ancak toprak doyurur?**” vecizesini söylemişlerdir.

Hırs ve tama'nın arzuları istikametinde hareket etmek, insanı doğru yoldan uzaklaştırır. Huzur ve saadetini engeller. Dünyada rahat yüzü görmemez. Çünkü hırsı olmanın hiçbir zaman ihtiyacı bitmez ki rahat etsin.

Tok gözlülüğe hitriyeti; ağgözlülüğe ise 'esâreti' davet eder;
Ağgözü, başkalarının yanında daıma hakir ve zillî durumdadır. Ömrü istemekle geçer.

Kanaat, şeref ve izzete, hırs va tama' hakaret ve zillete sebepdir. İnsana yakınsın da kanaate râğbet etmektir.

Ahlâk kitapları hırs ve tama' belâsından kurtularak, kanaatkâr olmanın çarelerini şöyle sıralamaktadır:

1 — Hakk Teâlâ Hazretlerinin takdîr buyurduğu rızkın elde edilmesinde hırs ve tama'nın rolü yoktur. Sadece uygun bir şekilde sebeplere teşebbüs etmek kâfidir. İstekler, yalnız Allah (cc)'tan olmalı, başkalarına minnet edilmemelidir.

Şâir Nâbî oğlu için yazdığı mazmun nasihatlerinde, bunu son derece güzel bir şekilde ifade etmiş:

“O insanın yanında ne var ki,

Onu ver bunu ver diyeceksin.

O da Cenab-ı Hakk'ın vurnesine muhtaçtır.

Aciz insanın verecek hâli mâ var?

Sana verecek mâli mi var?

Cenab-ı Hakk herkese nimeçlerini karşılıksız olarak verir.

'adaki insanlar sadece birer âletdir. Gerci sebepleri terk etmek te

oğru değildir. Fakat, Hakk Teâlâ yaratmasaydı, sebepler neye

yardardı? Allahu Teâlâyı bırakıp sebeplere sarılmaman sıklıttndan

başka ne faydası olur?

Mâûfî-i Kerîm Hazretleri bir gün tanımadığı bir imanın ar-

kasından namaz kılmış. Namazdan sonra imanı:

— Zâtınız kimdir? nereden yer nereden içersiniz? Diye sor-

muş. Bu soru üzerine Mâûfî-i Kerîm:

— Dur, dur! Önce şu kıldırtdığın namazı yeniden klayım.

Çünkü rızkın nereden geldiğinden şüphesi olannın, Hâlikından da

şüphesi olur. Cevabını vermiş.

Kanaat; Peygamberlerle; evliyanlah'ın tuttuğu yoldur. Sırf bu sebeple bile kanaate sarılmak gerekir. Kısa bir andan ibaret olan bu geçici dünyaya hayatında kanaatı terk etmek, hırs ve tama' yolunu takip suretiyle pek çok günaah işlemek, böylece ebedi hayat yeri olan ahiret harab etmek, akıllı bir insanın yapacağı hareket değildir.

Kanaat yolunda geçici bir ıddet, her istediğini yapamamak, yiyememek ve içememek sıklığı olabilir. Bu, hastalığın iyileşmesinde ilâcin acılığına katlanmak gibi bir şeydir. Yani hırsın meydana getireceği fenalıklardan ancak kanaat yolundan gitmekle kurtulmak mümkündür.

2 — Kanaatin ikinci şartı da, ele geçenin yerli yerinde ve usulüne göre harcanmasıdır. Lüzumsuz ısrattan şiddetle kaçınmak gerekir.

Böyle hareket eden kimseler, çoluk çocuğunu gecindirebilmek için, başkalarına boyun eğmeğe, dalkavukluk yapmağa ve yalan söyleyip, onu bunu kandırmağa ihtiyac duymazlar. Hirs ve tama' belâsından da böylece kurtulmuş olurlar.

Kanaatte bilhassa tutumlu olmağa çok gayret sarfedilmelidir. Hattâ bir Hadîs-i Şerife: "Tasarruf eden fakir olmaz" bu-yurmuştur.

Eğer, yorgana göre ayak uzatılmaz, her görülen alınsa, israf ve masraf kapısı büyütülmüş olur. İsrâf ile zenginlik hiç bir zaman bir arada bulunmaz. Parayı kazanmak harcamak kadar kolay değildir. Helâlden para kazanmak, büyük bir taş yüksek bir dağın tepesine çıkarmaya, harcamak da taşın tepeden aşağı doğru yuvarlanmasına benzer.

Hazreti Ebu Bekrî'nî's-Siddîk (R.A.) Efendimiz: "Bırkaç gün yenecek erzakı, bir günde harcayan hâne ahâlisine buğzederim" buyurmuşlardır.

Bir arab şâiri ise:

"Parana acı, onu telef etme.

Gözün kuvveti nasıl göz bebeğiyle ise,

İnsanın kuvveti de parası ileldir." şüriyle tutumlu olmayı ne güzel tavsiye etmektedir.

Yalnız, hemen şunu ilâve etmemiz gerekir ki: Tutumlu olacağım diye, kararınca yeme ve içmeden kısıp para biriktirme yoluna gidilmesin. Buna tasarruf değil cimrilik denir. Cimrilik ise, kötü ahlâktır. Hassaten çoluk çocuğun yiyecek ve içeceğiinden kısmak büyük bir hatâdır.

Bir zamanlar kadının biri mahkemeye müracaat ederek, kocasının yiyecek ve içeceği için emmediği için şikâyetle bulunmuş. Hakim adamı çağırıp sormuş:

— Bu kadını niçin beslemiyorsun? Adam:

— Efendim! Ben gücümün yettiği kadarını getiriyorum. Ancak o, fazlasını istiyor. Ben ise buna güç yetiremiyorum, demiş. Hakim:

— Peki senin gücün ne kadarına yetiyor, demiş Adam:

— Efendim! Ben ancak bol bol su getirebiliyorum. Karım ise bu kadarıyla yetimiyerek yanıda ekmek de istiyor, cevabını vermiş.

Eğer insan hanımını bu şekilde gecindirmek isterse, elbette buna karısı da, o memleketin kadısı da (hakimî de) râzi olmaz. Peygamber Efendimiz (SAV): "Ehl ü iyâle, yâni çoluk çocuğa, harcanan paranın kazandırdığı sevap; fakire yahut başka yerlere verilen sadakanın kazandırdığından çok daha fazladır" buyurmuşlardır.

Hasan Basrî Hazretleri de: "Güzel tedbir ve güzel idare, yarın kazandırır. Yerli yerinde kullanılan birazlık para, israfta harcanan bir çok paradan daha faydalı işler görür" demiştir.

Efâtun da "Parayı cimrilik derecesine varmadan harcamak, akıllığın başıdır." der.

Çok müsrif bir adamın kızı bir gün babasına şöyle söylemekten kendini alamamıştı: "Babacığım! Para ve mal saklamaman, çoluk çocuğunun başkalarından bir şey istemelerine engel olur. Sen, lüzumsuz bir şekilde bahşişler ve hediyelet dağıtıyorsun. Paranı elinde tut. Kendindekiler azalmağa başlayınca, başkasının parasına veya malına göz dikkiyorsun. Bu işin sonunda kötü durumlarla düşmek te vardır. Urutma!"

Yine zengin bir adam bana cömert desinler diyerek elindeki malı öteye beriye savurur dururmuş. Bir misafiri gelise hemen bir koyun, koyunu yoksa devesini keser, ne olursa olsun ikramını mutlaka yaparmış. "Hâzîra dağ dayanmaz" derler. O da bir gün tükennmiş. Elinde avucunda bir şey kalmamış. Kesecek bir tavuğu, pişirecek bir yumurtası bile yokmuş. Lâkin şöhretini duyanlar, ziyaretine gelmekte devam ediyorlarmış. Bir gün yine birileri gelmiş. İkram edecek bir şey kalmadığı için misafirlerin karşısına bile çıkmamış. Kapıyı açan kıızı:

— Kusura bakmayın! Babam sizlere bir şey ikram edemeyecek. Hattâ sırf bu sebepten karşınıza bile çıkamıyor, demek mecburiyetinde kalmış.

İşte harcamalarını gelimine göre yapamayan müsrif kimseler sonunda mutlaka böyle acıklı durumlara düşerler.

Eskiden hanımlar, kocalarının zor durumlara düşmeleri için her şeyi dikkate kullanı; idareli harcama yaparlardı. Sabah-leyin kocalarını uğurlarken; "Aman Efendim! Sakın kazancına haram birşey karışmasın. Aç kalırsak sabredebiliriz, fakat Cehennem'de yannaya tahammül edemeyiz." diye tenbih ederlerdi.

Kanaatle yaşamayı kendisine prensip edinmiş bir erkeğin, binbir zorlukla kazandığı erzak veya eşyayı yerli yerinde kullanmayan, döküp saçarak telef eden, önüne gelen herşeyi çöpe atan, yiyecek ve giyecekleri beğenmeyen bir kadınla geçimi son derece güçtür. Bu, biri eğri diğeri düz olan iki ağacın yan yana ve dosdoğru durmalarını istemek kadar imkânsız olur. Müst Rif Kadın, kendisi gibi müst Rif olan erkekle de geçinemez. Çünkü iki eğri ağaçta yan yana ve doğru olarak durması mümkün değildir.

Müst Rif olmanın sözü ve sohbeti de doğru olamaz. Bu karakterdeki kadınla yaşamak Cehennem azabı çekmek gibidir. Çok becerikli bile olsa kahırını kimse çekemez.

Zamanımızda, evlenmek isteyen bir adamın önce mal, serveni soruşturulmaktadır. Zengin ise, diğer hususiyetlerine pek ehemmiyet verilmemektedir. Anlaşıyor ki, bugünün pek çok ailesi dünyaya nimeretine değer vermektedir. Halbuki, kızına ebedî saadeti anaharını vermek isteyen Umâme cığerpâre evlâdına önce kanaat sahibi olmayı tavsiye etmişti.

KOCAYA İTAAAT

Umâme'nin ikinci nasihatı şöyleydi: "Dinle ve itaat et!"

Bir hanımın dini bakımından sakince olmayan her konuda kocasına itaat etmesi lâzımdır. Çünkü kocanın hanımı üzerinde pek çok hakları vardır!

Peygamberimiz (SAV):

"Kocasının memnuniyetini kazanmış bir kadın, ölüncü Cerhette girer. ? Hadis-i şerif ile itaatkâr hanımlara ebedî mülkâtanı müjdelemektedir.

Su hadis-i şeriflerde de:

"Bir kadın beş vakit namazını kılar, Ramazan orucunu tutar

namusunu korur ve kocasına itaat ederse, Rabbinin Cennetine girer." ve "Ben bir kimsenin diğer kimseye sedde etmesini emre-decek olsaydım, -kocaların hanımları üzerindeki haklarından dolayı- kadınların kocalarına sedde emrelerini emrederdim." buyurulmuştur.

Artık koca hakkının ne kadar büyük olduğunu düşünün. İslâmîyet hanımın kocasına itâatı ne kadar önem vermiştir ki; bir kadın nâfile olarak oruç tutmak istese, kocasından izin almak mecburiyetindedir. Sadece komşuya, çarşı ve pazara giderken değil, camiyé bile; giderken kocasından izin almamak lâzımdır. Bir hadis-i şerifte Peygamberimiz (SAV): "Kocasından izinsiz çarşıya çıkan kadını; eve dönünceye kadar melekler lanet eder" buyurulmuştur.

Bir defasında kadınlar toplanıp aralarında bir sözcü seçerek bir hususu Resûlullah (A. S.) Efendimize sormasını kararlaştırmışlardı :

<< Ya Resûlellah! Ben kadınların temsilcisi olarak size geldim. Şu bildiğimiz cihâd, Allah (C. C.) erkeklere farz kılınmıştır; zâferi elde ederlense hem sevâba hem gazî nümânâ nâil oluyorlar; öldürülürlerse, dirtiler olarak Allah (C. C.) katında tızıklanıyorlar. Biz kadınlara gelince, erkeklerin bir çok işlerini götürüp onlara yardımcı oluyoruz. Bu durumdaki bizim mülkâfatımız nedir ?

Rasûlullah (A. S.) Efendimiz ona şu cevabı verdi : << Rasûladığın her kadını! Şu hususu fehbîğ'et: Kocaya itâat ve onun hakkını bilip gözetmek, buna (yani Allah yolunda) cihâd edenlerdir arneline ve ecrine) denk gelir. Ama bunun sizden pek âzınız. Yerine getirir! >> (Taberânî rivâyet etmiştir)

HÜLÂSA:

Cenab-ı Hak'ın rızasına uygun her işte kocaya itaat şarttır. Allah'ın rızasını kazanmak için kocasıyla güzel güzel geçinmek isteyen bir hanım, kocasının sözlerini dikkate dinlemeli ve emirlerini anında yerine getirmelidir.

Meshur Arab Edebiyatçısı "Esmu" bir gün yolda giderken evli bir çiftle rastlamış. Kadın son derece güzel, erkek ise o nisbette çirkinmiş. Esmu kadına:

— A hanım! Sana yazık değil mi? Neden böyle çirkin biriyle evlendin? Onunla nasıl vakit geçiriyorsun? demiş.

Kadın:

— Sus be adam! Ne kadar münasibetsiz konuşuyorsun! Kimbilir belki kocam, Allah (CC)'ın rızasını kazanmış bir kimse-dir. Cenab-ı Hak ona mukâfat olarak benim gibi güzel birini nasib etmiştir. Yahut, ben bir günah işlemişimdir de, Hak Teâlâ böyle birine eş yapmakla beni cezalandırmıştır. Biz, takdir-i İlä'hiyi ne bilebiliriz, ne de karışabiliriz; cevabını vermiş:

Ne mutlu! gerçeği görebilen böyle hanımlara...

Diğer taraftan bir kadın düşünün; güzelim veya zenginim düşüncesiyle kocasına ifaat etmemekte. Kocası ise, yuvasının da-ğınması için sabretmekte. İşte böyle bir kadın, Allah'ın rızası-na muvafık olmayan hareketlerinden dolayı hesap verecektir.

Peygamberimiz (SAV):

"İfaat etmede erkeğin hanım üzerindeki hakkı, benim sizin üzerinizdeki hakkım gibidir." buyurmuştur.

İnsanın vazifesini bilmesi kadar güzel, onu bilmesi kadar da çirkin bir şey tahayül edilemez. Erkek veya kadın herkes ken-dine düşen vazifesini bilmeli ve ona göre hareketlerini ayarlamalıdır.

Erkek vazifesini yapmıyor diye, kadının da aynı şekilde ha-reket etmesi mezarıyet değildir. Asıl mezarıyet; böylelerine bile iyilikle muamele etmektir.

Hadis-i Şerife:

"Bir kadın, kocasının eziyet ve zulmüne tahammül eder ve sabrederse; Cenab-ı Hak ona, Hazret-i Âsiye'ye nasib olan sevabı verir" buyurulmuştur. Bu fazileti kazanmak için her zaman iyiler örnek alınmalıdır. Öneğin berikinin kötülüğe sevk edici sözleri nazari dikkate alınmamalıdır.

TEMİZLİK

Nasihahlerin üçüncü ve dördüncüsünde şunlar tenbih edil-mekte idi:

"Kocanın görmesi muhtemel her yere iünâ ve ihtimânât gös-ter. Gözüne çirkin bir şeyin ilişmesinden sakın. Kötü koku yayıl-ma ihtimali bulunan yerlere ve şeylere dikkat et. Onları araştı-r bul ve temizle! Evin her zaman güzel kokularla dolu olsun."

Kadın gerek evini ve gerekse üstünü başını temiz tutmalı; kocasını iğrendirecek hallerden sakınmalıdır. Herkes temizliğin güzelliğini pesinen kabul eder. En pis insanlar bile temiz yerlere hayranlıkla bakar. Pis bir kimse, pis olan diğerinin elinden bir şey yemek ve içmek istemez. Bu sebeple kadınların birinci derece-de dikkat edebilecekleri şey temizliktir.

Resûlullah Efendimiz (SA):

"Kadınlarımızın hâyriyesi, yıkanıp temiz gezinmeyi alışkanlık haline getiren ve güzel kokular süründür? buyurmuşlardır.

Bu hadis-i şerifle hanımların, kocalarının kabini kazanabil-meleri için, temiz gezmeleri, güzel kokular sürmeleri ayrıca dini bakımdan güzel olan şeylerle süslenmeleri lâzım geldiği ifade buyurulmaktadır. Kadınların kocaları için giyinip süslenmeleri takvaya mâni değildir. Kadınlar kocalarının sevgi ve ilgilerini ge-kebilme için sadece güzellikleri ile yetinmemelidirler. Güzel el-biseler giyinmeli, süslenmeli, taranmalı ve güzel kokular sürmeli, pejmürdelikten uzak olmalı, pislik ve dağınıklıktan kurtulma-lıdır. Bu sözleri maddeler halinde sıralamak gerekirse şunlar ortaya çıkar:

1. Kocalarının sözleri dinlenmeli!
2. Görüşlerine aykırı hareket etmemeli.
3. Kocasının sevindiği zaman sevinmeli üzüldüğü an üzül-meli.
4. Kocası eve geleceği zaman giyinip kusanarak, süslenip taranarak O'na güzel görünmeli!

Tuhfetü'l-ârus isimindeki bir kitap mevzuunu şu şekilde ele almaktadır:

“Kadınlar kocalarının kursusunda pis görünmemelidir. Yüzlerini temiz ve güzel göstermelidirler. Dışlerini fırçalayıp beyazlatmalı, kocasının beğeneceği elbiseler giyip kokular sürerek karışılmalıdırlar.

HÜLÂSA:

Hanımların güzelce giyinip kusanarak kocalarının kursusuna çıkmaları açıkça belirtilmiştir. Ancak bazı süsleme dinimiz müsaade etmemiştir:

1 — Takma saç caiz değildir. Zaten peruk ya ölmüş kadınlara saç, veya plâstikten yapma çirkin şeylerdir.

2 — Sırf moda olduğu için alınan pahalı ve değersiz şeyleri kullanıp israf etmemelidir.

3 — Yüze yapılan makyajla sokağa çıkılmamalıdır. Zaten makyaj malzemeleri, içindeki tahriş maddeleri sebebiyle daha genç yaşlarda kadının yüzünü buruşturur. Ayrıca ihtiva ettiği asitlik maddeler insan sağlığına zarar vermektedir. Sağlığa zararlı olan şeyler de dinimizde mahzurlu görülmüştür. Görünür musunuz? Makyaj yapan Avrupalı ihtiyar kadınların yüzleri buruş buruş, makyaj nedir bilmeyen müslüman ninelere yüzleri ne kadar sevimli.

4 — Kadınlar erkek elbisesi giyinmemelidir. Çünkü Peygamberimiz: “Kadın elbisesi giyen erkek, yahut erkek elbisesi giyen kadın Allah'ın rahmetinden uzak olsun” şeklinde beddua etmişlerdir.

Bu şekildeki giyimelerin cemiyet yapısına büyük zararları vardır. Kadın ve erkek cemiyet içinde kendilerine verilen lâhî vazifelerini lâyıkıyla ifâ edebilmeleri için şahsiyetlerini yitirmemelidirler. Bu sebeple kadının kadın, erkeğin de erkek gibi olması ve görünmesi lazımdır.

5 — Kadınlar sadece kocaları için süslenmeli ve zîynetlerini nâmâhremeye göstermemelidirler.

DİKKATI

Pek çok kadın, hamama, duğüne veya gezmeğe en güzel elbiselerini giyerek gittikleri halde, evlerinde pejmürde bir vaziyette dolayıyorlar. En güzel elbiselerini dışarıya için kullanıyorlar! Eve geldiklerinde o elbiseleri hemen dolaba kaldırıyorlar, eskimesinden, burusmasından veya kırılmasından korkuyorlar. O hanımlar düşünmelidirler ki: kocaları her gün sokaklara yüzlerce binlerce süslü püslü hanım gördükten sonra evine gelmektedir! Gözü yorgun gönlü yorgun ve vücudu yorgundur. Hanımın güler yüzü, tatlı dili ve en mühimi süslü elbiseler içindeki endâmı onu biraz dinlendirecektir. Hazret-i Ömer (R.A.): “Ben hanımı üç şeyden dolayı çok severim. O camasrılarının yıkayıcısı, çocuklarının bakıcısı ve günahla aramda perdedir. Ben onun sayesinde günah işlemem” buyuruyor. Hanımlar kocalarının günah işlemesine evdeki giyimeleri ile mâni olabilirler.

Kadın, kocasının hoşuna nasıl gidecekse böyle süslenmelidir. Süsleniyorum diye kocasının beğenmediği ve moda diye giydiği pahalı şeyleri sırtına geçirmesi ne kendine yarar sağlar, ne de bununla kocasının gönlünü kazanabilir.

Ayrıca kadın sokağa çıkarken de çok dikkatli olmalıdır.

Açık saçık giyinip sokaklarda gezen bir kadını aklı başında hiçbir erkek beğenmez. Belki Allah korkusu olmayan bazıları biraz eğlenir, ancak onlar bile eşi olarak evine almaz. Evinde huzur isteyen hanımlar bu şekildeki hareketlerden şiddetle kaçınmalıdırlar.

Namussunu korumak için canını bile vermekten çekinmeyen bir erkek, hanımının açık saçık gezerek yabancı erkeklerle görüşmesine nasıl tahammül edebilir. Elbette o evde kavya gürlüğü ek-sik olmaz. Hattâ daha büyük kötülükler bile olabilir.

İspanyol istifasına uğrayan Endülüs kadınları namussularının tehlikeye girdiğini anlayınca hepsi ölümlü tercih etmişler, asla irtizalarını teslim etmemişlerdi. Zamanımızın hanımları için bu ne güzel misaldir.

Namusunun korumayan kadından -ne kadar güzel olursa olsun- kocası nefret eder. Onların ayrılmaları artık an meselesi-
dir.

Kadının iffet ve namusunu muhafaza etmesi, kocasının korusundan değil, Allah rızası için olmalıdır.

Haya ve utama öyle bir meziyettir ki, hanımların başında nadede taşlardan örülü paha biçilmez bir taç gibi durur. Herkes o hanıma hayranlıkla karşı karşıya hürmetle bakar.

Aristo'nun kızına sormuşlar:

— Kadınlarda beğenilecek en güzel şey nedir? Cevap vermiş:

— Hayâdan yani utamadan dolayı kadının yüzünde hasil olan kızarıktır.

Biz yine mevzunumuzun başına dönelim:

Temizlik, herkesin bildiği yaptığı gibi çamaşır-bulaşık yıkamak değildir. Temizlenen esyayı da temiz olarak muhafaza etmek temizliğin esaslarındandır.

Ördek gibi bir ayacağın suya, diğer ayacağın çamurda olması temizlik değildir. Bir evin yıkanan çamaşırında, temizliğinde de durum böyledir. Çamaşırılar kuruduktan sonra güzelce katlanıp kaldırılmaz, yerlerde sürünürse, daha giyilmeden kirlenir. Yapılan temizlikte ayındır, dikkat edilmezse, daha temizliği bitirmeden kirlenmeye başlar. Böyle bir evde her gün çamaşır yıkansa, her gün temizlik yapılsa neye yarar. Harcanan zamana ve malzeme yazık olmaz mı?

ÖYLEYSE:

Temizlik; temizlenen bir esyayı veya yeri, temiz olarak uzun müddet muhafaza etmektir. Temizlenen esya yerlerine yerleştirildikten sonra zamana gelince dikkatlice kullanılmalıdır. Bir evde her esyanın belirli bir yeri olmalı ve herbiri kendi yerinde muhafaza edilmelidir. Evdeki esya, sergici bohçası gibi karışık ve dağınık olursa, ne o evin ev denecek hali kalır, ne de o evde aranılan bir şey bulunabilir. Yapılan hizmetin neticesi de alınmaz.

Bilhassa mutlakta:

Kap-kacak ayak altında bırakılmamalı. Yemek pişirildikten veya yenildikten sonra, bulaşıklar hemen yıkamalı ve yeni yerine yerleştirilmelidir. Gerekirse kapların üzerlerine temiz örtüler örtülmelidir. Mutfak bir kadının temizliğinin veya pisliğinin anlaşılması bakımından en ideal yerdir. Bir çok kadın gelenden gidenen çekindikleri için evin içini şöyle bir toparlar, göze görünür yerlerin düzeni olmasını sağlar. Ancak, kim gelip görecektir düşüncesiyle mutfak darımadığını vaziyettedir. Böyle bir kadın kimse görmüyor diye sırtındaki gömleği de kirlendiği halde çıkarır. Eskiden görücü olarak giden kadınlar, kızın öncelikle mutfakını kontrol ederlermiş.

Hanımlar temizliği huy edinmelidirler. O zaman her tarafı aynı derecede temizlerler. İnsan: "Adam sende, ne zararı var, bu da şimdilik böyle kalsın" düşüncesiyle bir kayıtsızlığa başladı mı, artık onun için hiç bir şeyin önemi kalmaz. Zamanla hastalık halini alacak bu düğü sebebiyle etrafının düzenli veya düzensiz olması onu hiç ilgilendirmez.

Bu sebeple evinin idaresini üstlenmiş bir kadın, evin içinde sık sık dolayarak, esyanın durumunu kontrol etmeli, bozulmaları düzeltilmelidir. Bilhassa çocuklar üzerinde hassasiyetle durulmalıdır. Çocuk küçükken neye alıştırsa öyle büyür. Sabahleyin katkıtlarında, yataklarını düzenlemeyi, ellerini yüzlerini yıkayıp, dişlerini temizlemeyi, tertipli ve temiz giyinmeyi alışkanlık haline getirebilmeleri için çocuklara yardımcı olunmalıdır.

İmâm-ı Gazâlî çocuk terbiyesine ait bir eserinde şunları yazmaktadır:

"Çocukları terbiye etmek mühim işlerden biridir. Çocuk anıne ve babasının yanında bir emanettir. Kalbi tertemiz ve pırlı pırlı işlenmemiş bir cevher gibidir. Neyi, nasıl işlersen öylece kabul eder. Hangi sekile istersen sokabilirsin. Eğer hayıra ve doğruluğa sevk edersen, o yöne girer. Dünya ve ahirete kurtuluşu erer. Onu bu şekilde terbiye edenler de kazandıği her sevaba ortak olurlar.

Eğer kötülüğe alınırlı, hayvanlar gibi başbos bırakırsa, sapık yollara düşer. Onun günahını da bu şekilde büyütenler paylaşırlar.”

Cenab-ı Hak bir âyet-i kerimesinde:

“Ey iman edenleri! Kendi nefsinizi ve ehlinizi, (çocuk-
çocuğunuzu) ateşten koruyunuz” buyuruyor. Buradaki ateşten kasıt Cehennemdir.

Aile reisi olmak sıfayla bir baba, çoluk çocuğuna ve hanımına sahip çıkmaz, doğru olanı göstermez, iyi birer kul olmaları için gerekeni yapmazsa, Rabbinin bu emrini yerine getirmemiş olur. Bunun için insan, ailesine iyiyi, doğruyu, güzeli öğretmeli, kötülerle konuşmanın mahzurlarını anlatarak dostluk kurmaları-na engel olmalıdır.

Çocuk büyüyüp geliştiğe bazı hallerinden utanmaya başlar. Bu utanma ondaki aklın nuru iştir. Çocuğun hakikat ve terbiye-den nasiibi olduğunun işareti, Cenab-ı Hak'ın ona bir hediyesi ve nimeti, kalbinin temiz, ahlakının güzel olacağına dair bir müjdedir. Böyle çocuklar büyüğe çağına ulaştıklarında, kâmil bir akla sahip olurlar. Bu işaretlerle fırtınası için umit ışığı olan çocuk-ları başbos bırakmamak lazımdır.

Çocuğun ilk gelişen arzusu ve isteği yiyeceğe olan düşkünlüğüdür. Bu isteğini karşılamak sunulara dikkat etmesi sağlanmalıdır:

- 1 — Yemeği sağ eliyle yemelidir.
- 2 — Yemeğe başlarken “Bismele” çekmelidir.
- 3 — Yemek yerken etrafındakilere göz ucuyla da olsa bakmamalıdır.
- 4 — Kendi önünden yemelidir.
- 5 — Yavaş yavaş ve iyice çiğneyerek yemelidir.
- 6 — Lokmaları biribir ardına tıkıştırarak yememelidir.
- 7 — Üstüne başına dökmekten yemelidir.
- 8 — Yoluğunu ne olduğunun anlayabilmeye için arasıra sadece kuru ekmeği yedirilmelidir.
- 9 — Oburluğuna hayvanlara has bir şey olduğu anlatılarak, aşırı yemesi engellenmelidir.

10 — Dokülen ekmeği kırıklarının toplanarak yenilmesi öğretilmelidir.

11 — Tabagının dibinde yemek bırakmaması ve iyice sıyrıması tavsiye edilmelidir.

12 — Sade elbise giymesi tavsiye edilmelidir.

Sayılan hususlar çocuğa öğretilmezse, yemek adabından habersiz büyüyeceği açıktır. Çocuk bunları anne babasından başkasından öğrenebilir?

Büyüme çağındaki çocuğa bunların dışında; yalancılık, hased, dedikodu, inatçılık, terbiyesizlik, huysuzluk ve söz dinlememek gibi kötü ahlak unsurlarının ne olduğu ve bunlardan nasıl korunması gerektiği etrafla anlatılmalı, zararlarından nasıl sakınacağına dair yol gösterilmelidir.

Çocuk yedi yaşına kadar mutlaka namaz kılmayı öğrenmeli, tam yedi yaşına girdiğinde beş vakit namazını kılmaya sağlanmalıdır. Eğitiminde, çalışacağı atölye ve iş yerinde ahlak kaidelerine zıd hareketler öğretiliyorsa, çocuğun ahlaksız yetişmesine sebep olacağı için böyle yerlere gönderilmemesi gerekir. Gönderilmesi zaruri ise, anne ve babaya düşen vazife çocuğun devamlı kontrol altında bulundurmaktır. Akşamı eve geldiğinde o gün ne yaptığını sorulmalı, basından geçen her şeyi doğru anlatması sağlandıktan sonra, öğretilmiş yanlış ve kötü bilgilerin zararları terfuaralı bir şekilde izah edilmelidir. İyinin ve doğrunun terk edilerek, kötülüklerin peşinde koşmakla insanın ne gibi hallerde düşebileceği misallerle anlatılmalıdır.

Kadınlar, sabahleyin mutlaka kocalarından erken kalkmalıdır. Bu, her kadın için bir alışkanlık olmalıdır. Sabah namazını kılmadan işe başlayan kadının işi rast gitmez. Güneş doğarken uyumak, bereketi kaldırmak ve fakirlik getirir. O anda, çocukları bile uyandırmak bulundurmamak lazımdır.

Okula başlayıp okuma yazma öğrendiği zaman, büyük zatların kıymetli sözleri ve hikâyelerini okuması sağlanmalı, boş ve manasız şeylere vakit ayırmasına mâni olunmalıdır. Aşk şiirleri ve hikâyelerinden uzak tutulmalıdır. Büyüdüğüçe olgunlaşıyorsa, iyi ve güzel huyları kalabalık içinde övülerek mükâfalandırulmalıdır. Kötü bir hareketi görüldüğünde önce görmezlikten gelmeli fakat, dolaylı yoldan o kötülüğün zararları izah edilmelidir. (Eğer hatası yüzüne vurulursa, bir başka zaman o kötü hareketi gizlice yapar.) Aynı kabahati ikinci defa yaptığı tespit edildiğinde kendisine gizlice; "Sakın hal bir daha yapacak olursan büyükle- rin, kardaşların ve arkadaşlarının yanında rezil olursun." şeklinde nasihatle bulunulmalıdır.

Çocuk sık sık azarlanmamalıdır. Çünkü, zamanla buna alışır ve söz tesir etmez hale gelir.

Bir baba, sözlerinin tesiri olmasını istiyorsa, çocuğunu sık sık cezalandırmamalıdır. Cezayı, arasıra ve açıkça suç işlediği zaman vermeli, anneler de çocuklarını babaları ile korkutarak yaramazlık yapmalarına engel olmalıdır.

Çocuk gündüz uykusuna alıştırılmamalı, arasıra sert yatağa yatırılarak, sahibolduğu her güzel şeyin kıymetini öğrenilmelidir. Ne şekilde olursa olsun, gizli şeyler yapmasına mâni olunmalıdır. Kollarını bacıklarını açmadan edeblice oturtmayı, komadan yürümeyi, ellerini göğsü üzerine veya arkasına kavuşturmamayı öğretmek lâzımdır.

Çocuğa dışarıda, arkadaşlarının yanında, annesini babasını överek gururlanmanın yanlış olduğunu, arkadaşları ile güzel güzel geçinmesi gerektiğini ve herkese karşı alcaak gönüllü olmanın iyiliği anlattırılmalıdır. Başka çocuklardan herhangi bir şey alması tenbih edilmelidir.

Çocuk doğurmak sünnet, onu İslâm inancı üzere yetiştirmek farzdır.

Çocuğu gezme ve ziyaretlere mümkün merete götürmemek lazımdır. Başkalarının yanında, mecbur kalmadıkça, şükürünmesi, arkasını dönmemesi, hacak bacak üstüne atarak oturması, elini çenesine dayamaması ve başını kolunun üzerine koymaması tenbihlenmelidir. Nasıl oturup kalkacağı, nasıl konuşulacağı öğretilmeli, doğru olsun yalan olsun yemin etmemeye alıştırılmalıdır.

Çocuğa, kendilerinden büyüklere saygı duyması, büyüklerin sözlerini dinlemesi yanlarına büyükler geldiklerinde, ayağa kalkarak yer vermesinin güzelliği anlatılmalıdır. Küfürden ve küfüre alışmış çocuklarla arkadaşlık etmekten şiddetle men edilmelidir. Derslerini bitirdikten sonra terteyip, yorulmayacak şekilde oyun oynamalarına müsaade edilmelidir.

Ana-babasına, hocasına ve büyüklere itaatın lüzumunu anlatılmalı, küçük yaşlarda, Ramazan ayının bazı günlerinde oruç tutturulmalıdır. Hırsızlık, haram, hıyanet ve diğer kötülüklerin gitkinliği mutlaka çocuğa izah edilmelidir. Çocuğun yası ilerledikçe nasihatler, sebzeleri ile birlikte yapılmalıdır. Mesela: Yemeyin, Allah'a kulluk edebilmek için lâzım olan gücü kazanmak maksadıyla yendiğini, dınyanın bir sonu olduğunu, kıyamet adı verilen bu günde herşeyin öleceğini, sonra yeni bir hayatın başlayacağını, ölümden sonra yaşanan hayatın birine kabir, diğerine de ahiret hayatı denildiğini, ölümlün insana her an gelebileceğini izah etmek lazımdır.

Gelişmekte olan çocuğa bunların anlatılması, taşla işlenen nakışlar gibi iz bırakır. Çocuk bu şekilde yetiştirilirse, anasına-babasına, dine, vatanına, milletine faydalı olur. Böyle fertlerden teşekkül eden cemiyetler de kalkar.

Eğer çocuğun kalbi, haylazlığa aç-gözüllüğe, süslemeğe, öğünmeye alıştırmıyorsa, her zaman Hakk'ı kabulden uzak olduğu gibi etrafındakileri de üzer, rahatsız eder.

Hanımılık, bir kadının evini güzelle idare etmesidir. Yoksa, sabahın akşamına kadar oturmak, konu komşu ile gene yarıştırmak, oyun oynamak veya dedikodu etmek değildir. Gerçek bir hanıma; evinde iş görüp, yuvasına hizmet etmek yaraşır.

Sonradan görünme bazı kadınlar, ellerine biraz da para geçince, huyelerinde mevcut bulunan kabri ve gururu azgunlaşır, ne oldum delisi olurlar. Eski dostlarını hor görmeye başlar, hizmetçileriyle bile üç dört gün geçinemezler.

Peygamber Efendimiz (SAV): "İlim; öğrenmekle, güzel huy; öfkeyi yemeye çalışmakla elde edilir" buyurmuşlardır.

Eflâkın da: "Güzel huylu insan, gırkın huyularını kötülüklerine sabredendir" demiştir.

Hazreti Ayye Valdemizin huysuz bir hizmetçisi ölmüş. Fevkalâde üzülüp üzüldüğü görüldü:

— Niçin üzülüyorsunuz? diye sormuşlar. O da:

— Merhûme kötü ahlâklı biriydi. Onun tavırlarına karşı sabrederek kazandığım sevaptan ayrı kalacağım için üzülüyorum, cevabını vermiş.

Yamusak huylu insan; evliya veya peygamberlere, öfkeli insan da; valşi ve yırtıcı hayvanlara benzer. Halleri onların hallerini andırır. Öfkelenen birinin, ağzı köpürür, gözleri döner, eli ayağı titir. Sövdü sayar, eline geçen herşeyi atıp kırar. Hırsını alamaza üstünü başını yırtar. Bu halıyla insan olmaktan çıkar. O anda aynaya baksa kendi halinden korkar. Öfke, insanın dış görünüşünü nasıl çirkinleştirir, ahlâkını da öyle perişan hâle getirir. Huzur ve rahatı kaçar. Emir ve idaresi altındaki insanların idare edemez hâle gelir. Güler yüz tatlı dille yapılması mülâkât olan işlerin yarısını bile yapıramaz. Kimseye kendini sevdiremez.

İmâm-ı Sâfi Hazretleri: "Kılıç ve şıyasetle yaptırılamayan pek çok işler, tatlı dil ve güler yüzle yaptırılabilir" buyurmuştur.

Ayrıca öfkeye öylesine kötü sonuçları olan bir huydur ki, ânden ölüme bile sebep olabilir.

Sâir Leylâ Hanım:

İnci me sen ahbâbımı incinmeye senden,

Bu âlem-i fânide zerafet budur işte" demiştir.

EV TEMİZLİĞİ, YEMEK VE UYKU SAATLERİ

Ümâme'nin besinci ve altıncı nasihatleri şu şekildeydi:

"Eşinin yemek saati ile uyku zamanına dikkat et"

Ümâme, evde yapılacak bütün işlerin zamanında yapılmasını,

üçüncü vakit ile uyku zamanının iyi avazlanmasını kızına anlatırken aslında, kocasıyla iyi geçinmenin anahtarını da veriyordu.

Gerçekten her işin belirli bir vakti olmalıdır. Eğer belli bir programla hareket edilcek olursa hepsi zamanında bitirilir. O zaman evde huzur olur. Aksine hareketlerde ne iş zamanında biter, ne de istenildiği şekilde girer.

Meselâ:

Temizlik bittikten sonra örtünmek ağlarının alınması, yerlerin veya tahtaların, eşyalar kaldırılmadan silinmek istemesi, ortaya nasıl bir ev temizliği çıkarır. Temizlik yapılırsa bile ne faydası olur. Çamaşırda da durum böyledir. Renklier beyazlar birbirine karıştırsa nasıl bir temizlik yapılmış olur...

Evdeki hizmet de bunlara benzer. İşini bilen bir kadın akşam üzeri girdiği mutfakında, akşam yemeğini kasa bir müddet içerisinde hazırlar. Çünkü, kapkacağı düzenlidir, yıkamp, temizlenerek herbiri kendi yerine konmuştur. Malzemesi hazır, yerleri bellidir.

Bir de işini bilmeyen pasaklı bir kadın düşünelim. Mutfakta sabahleyin girse yine bir şey yapamaz. Bulasık için sabun aramak, soğan soyarak için bıçak aramak, sebze ayıklamak için kap aramakla vakit geçer ve akşama kadar iki tabak yemeği zor hazırlar.

Eğer böyle bir kadının bir ikide çocuğu varsa, kıvrını bucağı büsbütün şaşırır. Başını bile bağlamaya vakti bulamaz.

Böyle pasaklı bir kadına koca olan adamın hali ne olur? Akşam olmuş, yorgun argın eve gelmiştir. Ezan okunduğu halde hâlâ yemeği hazır değildir. Belki de bir gün önceden aldığı sebzeletorba içinde mutfak kapaşının önünde beklemektedir. "Yemek hazırlasın da yiyeyim" diye geç vakite kadar beklemek mecburiyetindedir. Artık ne zaman yatabileceği kadının insafına bağlıdır. Hanımlara sormak gerekir; katısını ne kadar çok severse sevsin böyle bir adamın sevgisinde azalma olmaz mı? Öfkelenmekte haklı değil midir? Bir de Ramazan ayında bunlara sabredebilmeyi düşünün ve o evdeki geçimsizliğin şiddetini varın hesaplayın.

Bu sebeple Umâme kızına: "Yemeğin ve yatmanın vakitini geçirme" diye tavsiyede bulunmuştur.

Günümüzde bir kadının veya bir kızın, yanında erkeği olmadan seyahat etmesi doğru değildir. Çünkü otobüs, minibüs, vapur veya diğer vasıtalarla yapacağı yolculuklarda kendisini istenildiği şekilde koruması mümkün olmaz.

Zina, gözle başlar, el ve ayaklarla gelişir, felâketle neticeleşir.

Dilin ve kulağın zınası da, kötü sözlerle veya şehveti tahrik eden çirkin hikâyeler anlatılmakla olur. Bu şekilde konuşan, konuşu yahut tamdik herkesle dehal işi ki yi kesmek lâzımdır. Aksi takdirde hiç umulmayan üzücü hadiseler zühur edebilir.

MALİ MUHAFAZA

Umâme yedinci nasihatında kızına: "Evînin mallarını ve eşyasını iyi koru" diye tembih etmiştir.

Dünyada, geçinebilmek çoluk çocuğunu başkalarına muhtaç etmemek için, elbette çalışmak lâzımdır. İnsanın yaşayabilmesi için mala ihtiyacı vardır. Mezara girenken lâzım olan kefen için bile para şarttır.

Zenginlik, mülkaka çok para kazanmakla olmaz. Tutumlu olmak ve tasarruf etmek zenginliğin esasıdır. Hanımlar, evlerinin iç işlerini idare eden kişiler olarak, buna daha çok dikkat etmelidirler.

Geleni döktüp saçan, lüzumsuz eşyalar alarak kocasını binbir türlü masrafa sokan, müsrif bir kadının bulunduğu evde iki kurusu üst üste koyarak para biriktirmek elbette mümkün olmaz.

Ancak kadınların cimriliğe varan tutumlulukları da iyi bir şey değildir. Bu tür kadınlar çoluk çocuğundan her şeyi kıskanır. Ne doğru dürüst yedirir, ne giydirir, ne de üst baş alır.

Bazı kadınların üzlüğü kötü huyları vardır. Bunlar, ona buna dalkavrluk ederek yüze gülen, edep yoksulu kadınların sözlerine kanarak, kocalarının parasını, malını ve eşyasını telef ederler. Kendilerine yağılan nasihatları de dinlemezler. Çay partileri, yemek toplantıları, derken, kumar alışkanlıkları aileleri temelden den sarar. Sonunda minnacık çocuklarını günde ancak bir-iki saat görebilen sözcümüne anneler ortaya çıkar. Malesef zamanımızda bu tür anneler ve aileler gün geçtikçe çoğalıyor. Dünyanın bin türlü hali vardır, sözü aklıdan çıkarılmamalıdır. Can ve mal dîşmanını ahlâksız kadınlara kanıp, hesapsız para harcamasını sonu hizmetçilik olur. İnsan düşünce eskiden dosti görünmeler, karıştırtıklarında yollarını değiştirirler.

Nice aile yuvası bu şekilde dağılıp gitmiş, evinde hanımlık yapmasını bilmeyen kadınlar da, onun bunun kapsında hizmetçilik yapmak mecburiyetinde kalmışlardır.

İyilerle görüşmek güzel huy kapamağa, kötülerle yakınlık ise, -Allah korusun - kötü huylar kazanmağa sebep olur. Nefis ve şeytanın da yardımıyla kısa zamanda insan iblis olup çıkar.

Onun için bir ev hanımı, hiç bir zaman fena huylu kötü kadınlara yüz vermemeli, hattâ kapıdan içeri bile bakılmamalıdır.

“Kötü dost, yedi yılanın beteri” sözü ne kadar isabetli söylennmiş bir sözdür. Yılanla dostluk olur mu, yaklaşığı zaman insanı zehirlenmez mi? Zaten fıtraten kadınların birbirlerini çekemedikleri de bir gerçektir.

Rüzgâr pis kokan bir yerden geçtiğinde, yanına o pis kokuları da alır. Sonra gittiği yerler de pis kokmağa başlar. Aslında pis kokan rüzgâr değil, beraberinde taşıdığı o yerin pis kokusudur.

“Güzel ahlâklı bir kadının kötülerle konuşması veya onlara yakınlık göstermesi ona zarar vermez” şeklinde düşünmek son derece yanlıştır. Bir kimsenin iyi veya kötü olduğunun anlaşılabilmesi için önce arkasına bakılmaz mı?

“Bazı bazı ile, kaz kaz ile, kel tavuk kel horoz ile” ve “Tencereye yaklaşma karası buladır” atasözleri boşuna söylenmemiştir.

Birbirlerine misafirliğe giden müslüman aileler, bir arada kaynaşıp oturamamalıdır. Kadınların kadınlarla, erkeklerin de erkeklerle oturmaları dinimizin icaplarındandır.

HİKAYE

Bir adamın üç oğlu varmış. Vakitleri gelince, sırasıyla hepsini evlendirmiş. Üçüne de ayrı ev açmış. Bir bayram günü babalarını ziyarete gelmişler. Hal hatır sorduktan sonra sohbet etmiş. Baba oğullarından birine:

— Hanımın nasıl, ondan memnun musun? Diye sormuş. Oğlu:

— Çok iyi, çok memnunum, yalnız biraz tembeldir, cevabını vermiş.

Babası:

— Oyleyse onun falanların evine götür. O evin hanımları hem çok hünerli, hem de çok çalışkandırlar. Senin de onlara bakarak çalışkan olur, demiş. Sonra ikinci oğluna dönerek:

— Pekti senin, hanımından bir şikâyetin var mı? deyince o da: — Babacığımı! Benim hanım iyi hoş da çok açık meşrepli, kendini yabancılardan sakımlıyor, cevabını vermiş. Adam bu defa:

— Sen de karını filanların evine sık sık götür. Onlar son derece namuslu ve dürüst insanlardır. Hanımın onlardan yabancuya karısı nasıl korunacağını iyi öğrenir.

Kardesleri ile babasının konuşmalarını dinleyen üçüncü oğul, babasının sormasına fırsat vermeden tuzgün tuzgün:

— Babacığımı! Maalesef benim karım çok ahlâksız biri, söz geçirmiyor. Acaba onu ne şekilde terbiye edebileceğimi de söyler misiniz? Ne yapacağımı şaşırırım bana bir yol gösterin, demiş.

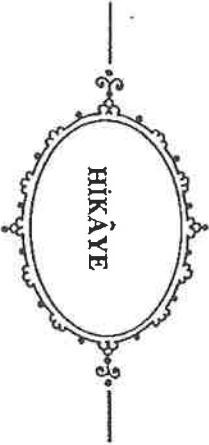
Babası:

— Aman oğlum, onunla boğşamaktan başka hiç bir çare yok, diye cevap vermiş.

—§—
HOLİÂSA:
—§—

Ahlâkı, huyu ve tavırları herkes tarafından beğenilen, evinin idaresini iyi bilen, terbiyeli ve namuslu hanımlarla yakınlık tesis ederek sohbetle bulunmanın *aslında* sayılamayacak kadar çoktur. İnsandaki kötü huyları tamamen giderir. Hanımlar kendilerine böyle dostlar seçmeli kötülere uzak durmalıdırlar.

Büyük evlere alınacak hizmetçilerde bile soy, sop, ahlâk gibi hususlara dikkat edilmelidir.

Eski İstanbul'un büyük konaklarından birinde, bir kız hizmetçilik yaparmış. Nereden geldiği kim olduğu bilinmez, kimse de merak etmemiş. Evin hanımı işine pek karışmaz, kız istediği gibi hareket edermiş.

Bir gün izin istemiş. İzin alınca hanımına:

— Hanımcağım, müsaade ederseniz hasta bir ablam var. Ona mutfağınızda bir karpuz götürmek istiyorum, demiş. Hanımı düşünmeden ona da izin vermiş. Kız odadan çıkmış. Hanım işe, dalgın dalgın pencereden dışarıyı seyrederken birden donup kalmış:

Hizmetçi kız kapıdan çıkarken ayağı takılıp sendelemiş. Kucağındaki karpuz fırlayıp yere düşerek parçalanınca, içinden cıl cıl altınlar etrafa saçılmış. Meğer bunca zamandır evi teslim etdikleri hizmetçi kız hırsızmış. Evde ne kadar para varsa alıp, kaçmaya çalışıyormuş.

Evin hanımı bizzat eve bakmaz, başkalarına havale ederse, başına herşeyi belâ gelir. Alınanın, çalınanın arkası kesilmez.

Fransa Kralı Şarلمان'ın karısı, bir kral karısı olduğuna bakmadan mutfak işlerine kadar herşeyi bizzat kendisi idare edermiş. Bir gün mutfaktan iki tavuğun çalındığını tesbit etmiş. Durumu hemen kocasına bildirerek hizmetçilerin cezalandırılmalarını istemiş. Avrupalı yazarlar her devirde, yazdıkları kitaplarında Şarلمانın karısını iyi ev kadımlarına örnek göstermişlerdir.

Başkasının parasını veya malını çalmak çok kolaydır. Kazanmanın zorluğunu bir de kazanana sormak gerekir.

Köylü bir kadın, kocasının binbir zorlukla dağdan getirdiği gıraları konu komşuya dağıtır, kısa zamanda bitirirmiş. Kocası artık dayanamamış. Çıra için dağa giderken hanımını da götürmüş. İki yıl çıra hazırlamışlar. Yüklennişler. Ohlaya, puhlaya köye gelmişler. Kadın kan ter içinde kalmış. İyice yorulmuş. Çıra götürmenin ne kadar zor olduğunu anlamış. Çıramın geldiğini gören komşuları ertesi gün hemen istemeye gelmişler. Bu defa kadın:

— Vallahi komşular, kendi getirdiğim çıralardan bir kıymak bile veremem. Kocamın getirdiklerine ise hiç karışmam, gidin ondan isteyin demiş.

HIKÂYE

Hoca Merhum bir gün aklına zengin olmayı koymuş. Durumu karısına anlatmış. Başbaşa verip nasıl zengin olabileceklerini düşünmeye başlamışlar. Hoca ahırdaki eşeğinin lüzumsuz olduğuna karar vermiş. Ertesi gün, satmak üzere eşeği pazara götürüp, açık artırmaya sokmuş. Herkes bir fiyat vermeğe başlamış. Nasreddin Hoca verilen fiyatları beğenmeyince, fiyatı kendi yükseltmeye başlamış. Sonunda eşek üzerine kalmış. Sevinçle eve dönüp eşeği ahıra bağlamış. Durumu gören karısı:

— Efendi! eşeği neden geri getirdin, satamadın mı yoksa? diye sormuş. Hoca Merhum:

— Satıyordum. Baktım ki, pek tuza gidecek, kıymetini arttırmaya başladım. Sonunda benim üzerime kaldı. Ben de getirip ahıra bağladım. Nasıl kârlı bir iş yapmış mıyım? demiş. Karısı:

— Aman hocam iyi yapmışsın yapmasına da, bir de beni dinle. Bir güzel iş çevirdim ki sorma gitsin: Kapıdan yoğurtçu geçiyordu. Yoğurt almak için bir kap verdim. Baktım adam darasını almadan yoğurtu dolduruyor. Ben çaktırmadan kolumdan bileziği çıkardığım gibi terazinin öbür kefesine koydum. Hiç farkına varmadı. Gerçi bileziğim de yoğurtçu ile gitti ama, eksik yoğurt vermesine engel oldum, deyince Hoca Merhum gülmüş ve:

— İyi iyi hanım, hadi bakalım, sen içerden ben dışardan şu evi bir güzel çekip çevireceğiz galiba, demiş.

NETİCE

“Yuvayı dışı kuş yapar” sözü, anlatıklarımızın hepsini özelen güzel bir sözdür ve gerçektir. Kadınların tedbirli olmaları, kendilerine verilen eşyayı yerinde ve zamanında kullanmaları, ısraktan sakınmaları yuvanın huzurunu artırır. Hele kız annesi olan hanımlar, idareleri için ev teslim edilecek yarının annelerine tutumlu olmayı, ısrafın kötülüğünü mutlaka öğretmeli, çocuklarının güzel ahlâkı olmalarına gayret etmelidirler. Her bakımdan bilgili bir hanımın idare ettiği ev, Cennet gibi olur. Cahil, menfaatperver, yazarı, zararlı bilemeyen ve kötü huylu olan kadının evi ise, Cehennem’e benzer.

Eskiden Acem Padişahları bir âlimi cezalandırmak istedikleri zaman, onu cahil ve kaba birinin yanına atarlarmış.

Cahil’i sormuşlar:

— İnsana ölmek en fazla ne zaman lâzım olur? Şöyle cevap vermiş:

— Cahil olup, kendine faydası veya zararı dokunacak şeyleri bilemediği zaman, o insanın hemen oracıkta ölmesi en hayırlıdır.

Peygamber Efendimiz (SAV)’in mübarek hanımı Hazreti Ayyşe, ilim sahasında zamanının büyük âlimlerinden bir-kayı arasındaydı. Allah onlardan razı olsun.

Büyük müteahhirden Ahmedü’bnü Hanbel Hazretleri evleninceği zaman:

— Falan adamın iki kızı var. Hangisini istersen sana alabiliriz, ancak birinin gözü şaşıldır, demişler. O da:

— Hangisi daha akıllıdır, diye sormuş. Onlar:

— Şaşı olan daha akıllıdır, cevabını verince, büyük imâm, akıllı kıza evlenmeye karar vermiş. Böylece akla verilen değer ortaya konmuştur.

HİKÂYE

Çok tuz bir adam evlenmek istiyor, fakat bir türlü istediği gibi kız bulamıyoruz. Evleneceği kızları imtihan ediyor, istediği gibi olmadıklarını görüp, evlenmekten vazgeçiyormuş. Nihayet kızın biri, adamın nasıl bir kız istediğini anlamış. Gizlice bütün huylarını öğrenmiş. İmtihani kazanarak evlenmiş. Evliliklerinin ertesi günü adamiple bağlı bir pakete sarılı kahve getirmiş. Hanımı kahve pakelerini almış, dikkatle açmış, kenarlar da kalmış olan kahveleri silkelemiş. Kâğıdı düzelmiş, sonra güzelce katlayıp bir kenara koymuş. Peşinden ipi sarmış onu da başka bir yere koymuş. Olanları bir kenardan dikkatle izleyen kocası dayanamamış:

— Hanımı o küçükçük ipilik ile birazcık kâğıt neye yarar ki, onları dikkatle sarıp sarmalayıp sâklyyorsun? Kadın:

— Efendim! Ev hali bu, belli olmaz. Öyle zaman gelir ki, o küçükçük ipile bir söküğü dikeriz. Kâğıtta işimize yarar. Sonra fazla mal göz çıkarmaz ki, cevabını vermiş. Adam içinden: “İşte şimdi aradığımı buldum” diye geçirmiş. Karı-koca ömürleri boyunca güzel güzel geçinip gümüşler.

Hikâyedeki adamın cimrilik derecesinde bir tutumluluk gösterdiğini söyleyecek çıkarsa da, çok dikkatli düşünmek gerekir. Ufacık bir şey de olsa lüzumsuz yere almamak lazımdır.

Kahve pakelerinden çıkan on paralık kâğıdı ve ipi bir kenarda saklamamanın faydası ilk bakışta farkedilmez. Ancak, hanımın tutumluluğunu, nizam ve intizamını belirtmesi açısından oldukça önemlidir.

GERÇEK CİMRİLİK MİSALINI İSE ŞU HİKÂYEDE GÖREBİLİRİZ:

HİKÂYE

Çok cimri bir adam varmış. Cimrilikten, ne bir şey yer ne de içermiş. Yarı aç yarı tok perişan vaziyette gezermiş. Bir gün onu ziyafete davet etmişler. Ömründe midesinin görmediği yiyecekler varmış. Bedava buldu ya, midesini iyice doldurmuş. Ama midesi böyle yemeklere hemde bu kadarına alışık olmadıktan, adam fena halde hasta olmuş. Durumu göttükçe ağırlaşmaya başlayan doktor çağırılmışlar. Muayeneden sonra doktor:

— Yediklerini acele çıkarmasak ölebilirsin, demiş. Cimri: — Aman doktor! Öleceksem onlarla birlikte öleyim. Ben o güzel şeyleri nasıl çıkarırım diye tutturmuş. Adamı binbir zorlukla kurtarınışlar.

Yine bir cimriye yakalandığı hasarlıktan kurtulabilmesi için doktor kepek-tavşiyeye etmiş. Kepeği yedikten sonra iyileştğini gören cimri adam, bu defa bütün ev halkına kepek yedirmeğe uğraşır şöyle diyormuş:

— Bakın hem ucuz hem de şifalı; benim gibi siz de ekmeğe yerine kepek yeyin ki, bütün derilerden kurtulasınız.

HÜLÂSA

Tutumlu ve ev idaresini iyi bilen bir hanım arayan hiçbir erkek, cahil, daha ilhâs süresini bile bilmeyen, aksama kadar dedi-kodu ile vakti geçiren, bir söküğü dahi dikmeyen, pilavı çorbaya çorbayı pilava benzeten, iki çesit yemek pişirmesini öğrenmemiş velhasıl elinden hiç bir iş gelmeyen biriyle evlenmek istemez. Bu vasıfları taşıyan bir kız, olsa olsa ancak "Tunus Gedigi" diye zengin olduğu için alınır.

"Mal canın yongasıdır." İnsan, malının her zaman bir menfaati karşılığında harcanmasını ister. Faydası görülmeyen şey, kaybolmuş gibidir. Ne kadar az olsa can sıkar. Bazı erkekler ev idaresinde kılı kırk yarcasına hareket ederler. Bir çok şeylerde tutumluluk göstermek onların hoşuna gider. Bu sebeple aza çöge bakmadan tütümlü olmak, isrâttan kaçınmak, müsüman bir hanımın vazifesidir. İyi bir ev hanımını olabilmek için şunlara dikkat etmek lâzımdır:

- 1 — Sebzele, çürütülmeden yemek yapılmalıdır.
  - 2 — Yapılan yemeklerin bozulmaması için tedbirler alınmalıdır.
  - 3 — Sofrada, öncelikle kurumaya yüz tutmuş, bayatlamış ekmeğin yenmesi sağlanmalıdır.
  - 4 — Kuru ekmeğe hiçbir zaman çöpe atılmamalıdır.
  - 5 — Eskisinin modası geçi diyerek, yeni elbise alması için ısrar edilmemelidir.
- Umâme de kızına kocasının malını iyi muhafaza etmesi gerektiğini bu sebeple anlatmıştı.

AKRABAYA İYİ MUAMELE

Umâme'nin kızına yaptığı nasihatlerin sekizincisi de şöyle idi:

"Eşinin yakınlarına güzel muamelede bulun." İyi muamele sadece karı-koca arasındaki bir iş değildir. Bütün insanlar için geçerlidir. Bir insan, tanıdığı ve sevdiği dostunun, arkadaşının veya büyüğünün yakınlarını da mutlaka sever. Düşmanlarından ise nefret eder. Böylece bu iki insanın arasındaki sevgi ve saygı bağları da kuvvetlenmiş olur.

İmâm-ı Gazâlî Hazretleri bu konuda şöyle diyor: "Dostluğun kabul edilen birinin, ne kadar arkadaş, akrabası veya yakın varsa, onların haklarına riayet bir vefadır. Onlara iyyet kendine riayetten çok dostun hoşuna gider."

İki arkadaş arasında böyle olursa, kocasının kendisinden memnun olmasını isteyen kadın, elbette kocasının akrabalarına karşı saygılı olmalıdır. İbn-i Ömer (R.A.) Hazretleri:

"Bir hanımın vardı. Ben severdim, fakat babam hoşlanmazdı. Hatâ ayrılmamı istedi. Mes'eleyi Peygamber Efendimize anlattım. Bana:

— Ey İbn-i Ömer! onu boşla' buyurdular."

İmâm-ı Gazâlî Hazretleri bu kıssayı bir eserinde naklettikten sonra: "Bir kadın ne zaman kocasına veya kocasının akrabasına kötülükte bulunur, onlara hakaret ederse, günahkâr olur" buyurmuştu.

Bir adanın, karısı için akrabalarına, bilhassa annesi ve bacasına darılması büyük bir günahtır.

Hasan Basrî Hazretleri:

"Bir insanın annesi veya babası sağ iken hürmetle kusur ederim korkusuyla evlenmemesi, idrakli olmasındadır." buyurmuştu.

Anne ve baba hakkının büyüklüğü ölçülere sığmaz!
Anne hakkı baba hakkından da büyüktür. Annenin evlâdına olan sevgisi de babanın iki katıdır.

Bir adam Peygamberimize gelerek üç defa: "Kime iyilikte bulunayım" diye sordu. Her üç sorusuna da "Annene" cevabını aldı.

Sahabilerden biri Resûlullah Efendimize:

— Yâ Resûlallah! annem iyice yaşlandı. Aklına noksanlık geldi. Elimle yemeyini yedirtiyor, suyunu içirtiyorum. Abdestini aldırıyor, sırtında taşıyorum. Acaba üzerimde olan analık hakkını ödeyebildim mi? diye sorar. Peygamberimiz:

— Hayır! yüzde birini bile ödeyememiştir. Çünkü, zavıf olduğun zamanlar annen senin için uğraştı, ölmemen için sana hizmette bulundu. Sen ona ölmesini dileyerek hizmet ediyorsun. Hakkını helâl etmemen imkânsız fakat iyilikte bulunuyorsun, devam et, dedi. Cenâb-ı Hakk anneye ve babaya "Üfi" bile demeye müsaade etmemiş. Hazreti Ali (R.A.) Efendimiz: "Üfi" demekten başka bir kelime olsaydı onu da men ederdi!" buyurmuşlardır.

İnsanın aklına "Anne veya baba kötü yola sevkirse gidilir mi?" sorusu takılıyor. Şöyle cevaplandırmak mümkün: Yapılması istenilen şey, kesin olarak haram ise, sözlerini dinlemek, itaat etmek doğru değildir. Müslüman olmasalar bile, yiyecek ve içeceklerini vermek, hizmetlerini görmek, arastraya ziyaretlerine giderek hal ve hatırlarını sormak lazımdır.

Çocuklarını koruma vazifesi ile yükümlü olan evin hanımı, uzun müddet onları gözden uzak tutmamalı, kendilerinden büyük olanlarla arkadaşlık ettirmemelidir.

Evinde yetiştikini kız bulunan anneler, sudan bahanelerle eve girmeye isteyen komşu veya akraba erkek çocuklarına dikkat etmelidirler.

Diğer taraftan, diyanet ve takvası olmayan hisım ve akrabaları kendinden uzak tutmak, ziyaret etmekten daha hayırlıdır. Allah'ı tamamlayan bir hisıma, Allah'ı bilen bir yabancı tercih edilmelidir.

Annesi ve babası müstüman olmayan bir insan, beni kendi dinlerine çekebilirler korkusunda ise, onların ziyaretini terk etmemelidir. Ayrıca, günaha sebebiyet olacak bir hizmeti de ifa etmemelidir. Meselâ: Kiliseye götürmemeli, fakat, kiliseden gelirken icab ederse evine kadar gelmesine yardımcı olmalıdır.

Abdullah İbn-i Ömer (R.A.) Hazretleri naklediyor: Resûlullah Efendimiz (S.A.): "En büyük gûhanlardan biri de anneye ve babaya lânet emektir" buyurdu. Ertrafındakiler sorular:

— Yâ Resûlallah! anneye ve babaya nasıl lânet edilir? Resûlullah Efendimiz:

— Bir kimse diğerinin anne ve babasına söver, öbürü de karşılık olarak onun anaasına babasına küfrederse, ikisi de kendi anne ve babalarına lânet etmiş olurlar, şeklinde izah ettiler.

Anne ve babaya hürmetin lüzumu böylece izah edildikten sonra düşünmek gerekir: Hangi erkek, hanımı tarafından annesine veya babasına yapılan zulme razı olur. Böyle bir kadından huzursuzluğuna kaç kişi tahammül edebilir? Sakını çirkefik yapınca, bana sabreden kocam evliya olur düşüncesine kapılmayın. Bu halterde kaybeden yine hanımlar olur. Dünyada huzursuzluk ve kocanın nefreti yakalarını bırakmaz. Ahirette ise ebedî azaba düçar olurlar.

Kadınların kocalarına iâatü bir vazifedir. Erkeğin huysuz bir kadına tahammül etmesi ise, yerine getirilmesi icab eden bir vazife değil, faziletler. Yâni huysuzluklara katlanmak mecburiyetinde değildir. Onun için kadınlara: "Ne yapalım yâni, biraz da erkekler bize tahammül etsinler, sabır gösterinler" diyemeyiz.

İnsan, güzel ahlakı ile kendini herkeşe sevdirmelidir. Arzu edilen budur. Bunun yerine, insanların günaha girmelerine sebep olacak şekilde hareket etmek, hüner veya dirüstlük değil, düpedüz Seytan'a uymaktır.

Erkeği idare etmek kadının elindedir.

Adamın biri kaç kadınla evlenmişse, hiçbirine geçinememiş. Son olarak evlendiği hanımına daha ilk gecedden ne kadar huysuz olduğunu anlatmağa karar vermiş. Fakat daha lâfını bitirmeden kadın:

— Aman efendim! Huyu senden kötü olmayan sana kötü-
lük ettiemez. Kendileri huysuz oldukları için senden kötülük
görmüşlerdir demiş. Nitekim ömürlerinin sonuna kadar gül gibi
geçmişler.

Bir aliede huzur olması için:

- Kâi tarafın da vazifelerini iyi bilmeleri,
- İki tarafın da güzel ahlak sahibi olmaya çalışmaları,
- Edeblerini muhafaza etmeleri,
- Kusur işlendiğinde telâfi yoluna gidilmesi ve gönül alın-
ması,

— Erkek, aşırı tavırlı sert ve huysuz biri bile olsa yumuşatıl-
maya çalışılması,

— Koca üzgün iken neseli görülmemesi, hattâ derd ve üzün-
tüsünü öğreterek yardımcı olmaya çalışılması,

— Kocanın neş'eli anlarında üzgün görünülmemesi, gibi
şartların yerine getirilmesi lâzımdır.

Umâme kızına tavsiyesinde: “Kızımı kocana ne kadar hür-
met gösterirsen, kendini o kadar çok sevdirirsin. Ne derece uysal
hareket edersen, o derece iyiliğini elde edersin. Bu tarz hareketle-
rinle kocana her istediğini yapabilirsin” demişti.

İyi geçimde erkeklerin de dikkat etmesi gereken bazı husus-
lar vardır:

1 — Hiç bir erkek dinimizin emir ve yasakları dışında bir
şeyle hanımını zorlanmamalıdır.

2 — Kusursuz kul olmayacağını aklından çıkarmamalıdır.
3 — Dışarıdan çok güzel görülen nice diğberlerin, aslında ne
çekilmez huyları olduğunu düşünmelidir.

4 — Allah'ın kendisine bir emaneti olduğundan, hanımına
karşı her zaman güler yüz ve tatlı dille muamelede bulunmalıdır.

5 — Kadının her hatâsını yüzüne vurmamalıdır.
6 — Yüz güzelliği geçici olduğundan evlenirken, daima ah-
lakı güzel olanları tercih etmelidir.

Yine aliede huzur ve çocukların iyi yetiştirilmesi için, anne ve
babalar, kötü muamele ve ezyetlerle çocuklarının âsi olmalarına
sebep olmamalı, rızaya uygun hareketlerine yardım etmelidirler.
Bu, her anne ve babaya vaciptir.

Peygamber Efendimiz (SA V):
“Allah'ın Teâlâ, çocuğunun iyilik ve yardım yapmasına yar-
dımçı olan babaya rahmet ve mağîret etsin” buyurmaktadır.

Büyüklerden bir zât:

“Bir oğlum var. Otuz senedir sözümü dinlemeyerek azaba
müstahak olur düşüncesiyle korkumdan “şunu yap, bunu yap-
ma” şeklinde bir emir ve yasaklamada bulunamadım” diyor.

Bu zât gibi olabilmek şüphesiz herkesin yapacağı birşey de-
ğildir. Fakat insan bunca zahmet ve mesakkatle yetiştirdiği çiğ-
pâre evlâtlarının dünya ve ahirette kurtulmalarına muhakkak
yardımcı olmalıdır.

Bu da her anne ve babaya vaciptir.

Biri Peygamberimize gelerek:

— Ya Resûlullah! Kime iyilik edeyim? diye sordu. Efendi-
miz:

— Annene ve babana iyilik et, deyince o zât:

— Annem ve babam yoktur, dedi. Resûlullah Efendimiz:

— Oyle ise çocuğuna iyilik et. Senin üzerinde anne ve baba-
nın hakları bulunduğu gibi çocuğunun hakları da vardır, buyur-
dular.

HİKÂYE

Adamın birinin iki oğlu varmış. Bir gece konuşurlarken, adam küçük oğlundan su istemiş. Oğlu:

— Kalk ta iç! cevabını vermiş. Büyük oğlu öbür taraftan atılmış:

— Aa baba! Küçük oğlunun hayırsızlığını bilmiyor musun? Kalk ta, hem kendin iç, hem bir bardak da bana getir, demiş.

Allâhü Teâlânın "Üf" demeyin! emri nerede kaldı? Evlâtlar şimdi anne ve babalarıyla boğaz boğaza kavga ediyorlar. Hatâ hazineleri üzerlerine yürüterek el kaldırmak ve dövmek gibi tıyâler ürpertici feci hakaretlerde bulunuyorlar. Bunlardan büyük cinayet olur mu?

Bu isyankâr tavırlarda kabahatin tamamı elbette çocuklarda değildir. Annelerin ve babaların payı büyüktür. Hele bazı anneler, -terbiye edeceğim- düşüncesiyle çocuğunu ikide bir döverek dayığa alıştırmış hiçre doğru değildir. Arsız yetişen çocuk büyüdüğe söz dinlemez olur. Bu da yememiş gibi bir de beddualar etmek o çocuğun daha da kötüleşmesine sebep olmaktadır.

Bir adam Abdullah-übnü-Mübârek Hazretlerine gelip, çocuğunun kendisine âsi olduğunu, söz dinlemediğini söyleyerek şikâyetinde bulunmuş. İbn-i Mübârek:

— Sen hiç çocuğuna beddua ettin mi? Diye sormuş. Adam: — Evet, zaman zaman ederdim, cevabını verince, İbn-i Mübârek:

— Öyle ise ne diye kabahati çocukta arıyorsun? Sen tâ-basında onu ifsad etmiş âsi olmasını sağlamışın, demiş.

Öyle ise anne ve babaların vazifesi, çocuklarına iyi terbiye vermek, en çok kızdıkları zaman bile onlara hayır duâda bulunmaktır.

Ayrıca çocuklara:

— Küçüklere sevgi, büyüklere saygı öğretilmelidir.

— Evlilik çağındaki kızlara, kocasına iiaat ve yakınlıklarına iyi öğretilmelidir.

— Kızların yanında kaynata ve kaynana çekiştirilmemelidir. Baba evinde bunları duyan kız daha görmeden, tanmadan onlara kızar, kocasının evine bu duygularla gider ve geçimsizlik hâmen başlar. Hiçbir erkek, hanımının mizâcına uygun değildir diyerek anne ve babasını terkedemez.

Çok önemli hususlardan biri de: bir hanım evlendiği zaman kocasının önceki karısından öksüzü olduğunda takınacağı tavrıdır. Arzu edilen, onu bağrına basması, kendi öz evlâdı gibi koruması ve göstermesidir. Belki babası terbiye için zaman zaman kızabilir, hattâ dövçülür. ancak başkasının dövmesine, hırpalayıp, horlamasına razı olmaz.

Ne yazık ki, bazı kadınlar bu öksüz çocuklara komşu çocuğu kadar itibar etmezler. Güler yüz göstermedikleri gibi başlarından yumruğu eksik etmezler. Çocuğunun bu şekilde hakaret görmesine ve ezilmesine hiçbir baba razı olmaz. Eğer ses çıkarmıyorsa, ya evde tatsızlık çıkmaması için veya kendisi yokken çocuğun daha büyük hakaretlere maruz kalmaması içindir.

Böyle bir baba karısını, çocuğuna ne kadar güzel bakarsa o kadar çok sever. Aksi takdirde dünyanın en güzel kadını bile olsa kısa zamanda ondan nefret eder.

Üvey anneler sözlerimizden alınmasınlar. Bu mevzuda binlerce misal olduğu, hattâ üvey annelerin yapıkları masallara bile geçtiği için yazıldı.

Bir anne kendi öz çocuğuna hiç kimsenin yan gözle bakmasına tahammül edemez. Ona böylesine hassasiyet göstermesi mülaka doğrudur. Ancak babanın da aynı duyguları taşıdığı bilimeli, ona göre öksüze iyi muamelede bulunmalıdır.

Olmaz ya, diyelim baba, üvey annenin çocuğuna çekirdiği eza ve cefaya ses çıkarmıyor, gücümüyor, hattâ rahatsız bile olmuyor. Yarın ahirette, yemin ve öksüz haklarına ait onca emirler gönderen Hazreti Allah'a ne cevap verilecek?

Cenab-ı Hakk yetime ve öksüze eza ve cefa çektirilmesine asla razı değildir. Bunu yalnız üvey anneler değil, üvey babalar ve yetim, öksüz ve yetimlerin herkes böyle bilmelidir.

Öksüz ve yetimlerin hoş tutulmalarına dair pek çok âyeti-kerime ve hadis-i şerif vardır. Nitekim şu hadis-i şeriflerde:

“Bir kimse, bir yetimin başını okşasa, o yetimin başındaki kıllar adedince o kimseye ecir ve sevap verilir.”

“Cenab-ı Hakk'ın en çok sevdiği ev, içinde kendisine hoş muamele edilen bir yetimin bulunduğu evdir” buyruluyor.

Yetim çocuğun yanında diğer çocuklar sevilip oksanılmamalıdır.

Yetim çocuğu ücretsiz çalıştırmak haramdır.

Yüce dinimiz yetim ve öksüz haklarına bu kadar hassas davranırken, onlara yasından büyük işler yaptırmak, yük taşımak, ayaklarını bile doğru dürüst yıkayamazken, bulasık yıkatmaya kalkışmak insafsızlıktır. Böylere'nin ahirette dıvar olacakları azabı düşünersek daha iyi davranmaya çalışmaları kendi menfaatlerine olur.

Cenab-ı Hakk yetime ve öksüze göz yaş döktürenlerin, dünyada bile yüzlerini güldürmez. Yaptıkları eza ve celanın cezasını da kat kat verir.

Evin hanımı, kocasını sabahleyin işe giderken, kapıdan gü-leryüzle uğurlamalı ve hayır duâda bulunmalıdır. Akşam eve gel-diğinde ise, onu kapıdan güler yüzle karşılamalı, hâl hatır sorma-lıdır.

KISACA:

Öksüz ve yetime ne kadar şefkat gösterilirse o kadar yerinde bir hareket yapılmış olur. Üvey babalar da yetimlerine öz evlâdı gibi hatâ daha fazla şefkat göstermeli, onların ilim ve sa-nai öğrenmelerine yardımcı olmalıdır.

Analarından ayrılmış kızuları kurulların telef ettiği gibi, üvey anneler de öksüz çocukları telef etmemelidir. Öz evlâtları gibi bağrılarına basmalı, güzel güzel terbiye etmelidirler. Kendi iteleyip kakalamadığı gibi, babası dövmek istediği zaman mâni olmak suretiyle üzülmelerine fırsat vermemelidirler. Öksüz çocu-ğu olan bir erkeğe kendini sevdirmenin en kestirme yolu, öksüze iyilik etmektir.

Aynı yakınlık ve iyiliği kocanın anne ve babası ile akrabala-rına da göstermek lâzımdır. Bunların hepsi kocanın sevgisini ka-zanmaya vesledir.

Umâme de bu sebeple kızına nasihatlerinde: “Kocanın ya-kınlıklarına iyi davranman, senin iyi bir idareci ve tedbirli biri oldu-ğunu gösterir” demiştir.

İnsan üzerinde komşuların da hakları vardır. Bu hakkı onla-ra kazandıran evlerin yakın oluşu yâni, görünüşleridir.

Görünüşteki yakınlık bir takım hakları icabettiriyorsa, koca gibi hem itaat şartı olan, hem de maddî ve manevî bakımdan en yakını bulunan birinin hakları kıyas kabul etmeyecek derecede çok olacaktır. Bu bakımdan gönü kazanılmalı, sevgisine lâyük olunmalıdır.

Komşu haklarından bahsetmişken biraz daha devam etmek yerinde olur. Pek çok kimse gerektiği şekilde komşu hakkına ri-ayet etmemektedir. Hele bazı yerlerde büsbütün mühimsemme-mekte, bilhassa hanımlar birbirlerinin aleyhinde arıp utarak gece gündüz dedikodu yapmaktadırlar. Zaman, zaman “Kurt bile komşusunu incilmez” demelerine rağmen yine birbirlerini çeki-memekte, rahatsız edici hareketlerde bulunmaktadırlar.

HİKÂYE

Hali vakit yerinde bir adamın bir ineği varmış. Her sabah ineğini sağar, bir miktarını kapı komşusu ihtiyar bir kadına götürürmüş. Adam bir gece komşusunun kapısı önünden geçerken, yaşlı kadını yana yakıla duâ ettiğini işitmiş. İçinden: "Aferin kadına, namazını kılmış Allah'a yakarıyor herhalde!" diye düşünmüş. Bu arada acaba nasıl duâ ediyor diye kulak kabarmış bir de ne işisin? Kadını:

— Allahım! şu bitişikteki komşumun ineğinin canını al, di-yormuş. Kulaklarına inanmamış. Kulağını kapıya iyice yanaş-tırılmış, yine aynı şeyleri söylediğini duymuş. Şaşırıp kalmış. İnekten ne zarar gördü, acaba bilmediğimiz bir sebebi mi var, üs-telik her sabah sütünden içiyor, diye düşünmüş. Çıkaramamış. İyice merak etmiş.

Sabah olunca, ineğini her zamanki gibi sağlamış, sütünü bir miktarını alarak yaşlı kadının evine götürmüştü. Ona:

— Canım hemşire hanım! Zannederim, şimdiye kadar bizim ineğin size bir zararı dokunmadı. Üstelik faydalı olsun diye elimiz-den geleni yapıyoruz. Nesine gücendiniz de dün gece yana yakıla ona beddua ediyordunuz? Kulaklarınızla işittim, deyince artık in-kâr edilecek bir tarafı kalmadığını gören ihtiyar kadını:

— Vallâhi komşu! sözün doğrusu ben ineğin hiç bir zararını görmedim, fakat her sabah sırlı sırlı sağlmasını bir türlü hazme-demiyorum. Ne sütünü içeyim, ne de her sabah o sırlıyı işte-yim, demiş.

İşte böyle komşulardan insan, Allah'a sığınmalıdır.

Resulullah Efendimizin:

"Ev almadan önce komşu arayınız" hadisi-i şerifinde ve bu hadisten alınan "Ev alma komşu al" ata sözünde komşu seçme-nin üzerinde titizlikle durulmaktadır.

Komşuya iyilik İslâm âdâbidir. Komşunun çocuğuna rastla-yınca arkası sıvazlanmalı, tatlı dille hatırı sorulmalıdır. Komşuya güler yüz gösterilmelidir.

Ödünç birşey istediğinde mümkün ise verilmeli, hastalığında hatırı sorulmalı, başına bir kötülük geldiğinde, bassığı veya gecmiş olsun ziyaretine gidilmelidir.

Sevinçli günlerinde tebrik edilerek sevincine ortak olunmal-dır.

Komşunun evinin içi gözletilmemeli, çocuklarının üstüne başına dikkat edilmemelidir.

İcabında dünya ve ahirete ait bilgilerle komşudan öğrenmeli, bir kabahatleri olduğunda bağışlama yoluna gidilmelidir.

Komşunun eza ve cefasına katlanmak da komşu hakların-dan sayılır. Komşuyu rahatsız edici, bağırma, çağırma, gürtülü ve patırdandan şiddetle kaçınmak lazımdır.

Herkeşin güzel ahlâkı olamayacağına göre, bazı komşular olduğu gibi kabul edilmelidir.

Komşunun ırz ve namusuna asla göz dikilmemelidir.

Hulâsa; bir hanım için hem kocanın yakınlarına hem de komşulara iyilikte bulunmak ve güzel güzel geçinmek bir vazife-dir.

Kalb darlığı ve huzursuzluk ancak zikirle giderilir. İçki ve si-gara içmek, oyun oynamak insanı sıkıntıdan kurtarmaz. Bunu sadece şeytan söyler. Aslında bunlarla huzur ve rahat büsbütün yok olur.

SIR SAKLAMA

Umâme'nin nasihatlerinin dokuzuncusunda: "Kocanın sırlarını sakın kimseye söyleme" denilmektedir.

Sırları başkaları tarafından öğrenilen insanlar, yüzlerce zara uğrar ve yüzlerce menfaatten mahrum olurlar.

Hadis-i Şerife:

"Bir kimse sırrını söylemeyip saklarsa, işini hakkıyla yapmış olur" buyurulmuştur.

İnsan kalbi sırların saklandığı sandık, ağız o sandığın kiliti, dil de anahtardır. Eğer anahtarı iyi muhafaza edemez, yâni dilini tutamaz sırları açıklarsa, akıl ve zekânın inceliklerinden mahrum gafî bir insan olur.

İnsan, sırlarını açıklamakla sayısız belâalara düşer. Bu sebeple kocasının sırlarına vakıf olan bir kadın, onları iyi muhafaza etmeli, ona buna söylememelidir. Eğer dayanamayıp kocasının sırlarını açıklarsa işlerini çıkmaza sokar, durumunu öğrenen koca da karısından nefret eder.

Vakta, sır saklamak kolay değildir. Sır saklamak, mal saklamaktan zordur. Sırrın yükü, esyanın yükünden daha ağırdır. Diğer yükler kalbe ağırlık vermez fakat sır, kalbe ağırlık verir. Bütün bu güçlüklerle rağmen yine de sırrı bir başka kişiye söylemek lazımdır. O bir kişi, başka bir kişiye söyler. Böylece yarıyana gelen birer birleri meydana getirir. Sır da uçar gider. Bir ağızdan çıkan söz bin ağıza yayılır.

Sır, mal veya esyaya benzemez. Eşyanın bekçisi ne kadar çok olursa muhafazası o kadar kolaydır. Sırların ise, koruyucusu çoğaldıkça kaybetme ihtimali artar. "Sakin söyleme ha!" şeklindeki tembihler hiç bir işe yaramaz.

Bir insanın kendi menfaati için saklayamadığı şeyi, başkasının menfaati için nasıl saklar.

Hazret-i Ömer (RA):

"Ben hiç kimseyi, önce sırrımı söyleyip, sonra; "Niçin sırrımı ifşa ettin?" diyerek azarlayıp, kötülemedim" buyuruyor.

Sır tutamamakta kadınları kimse geçemez.

HİKÂYE

İki adam bir köy kahvesinde oturmuş, sohbet ediyorlarmış. Söz dönüp dölaşıp kadınların sır tutamayacağı mevzuuna gelmiş. Adamlardan biri hemen itiraz etmiş:

Ben hanımdan emimim. Sırrımı asla başkalarına söylemez, demiş. Öbürü olmaz öyle şey demiş, münakaşa uzamış. Bunun üzerine öteki adam:

— Peki, madem o kadar ısrar ediyorsun, bir tecrübe edelim. Meselâ sen bu akşam bir yumurta alarak evine git. Onu gece yatarken gizlice yatağının altına koy. Sabah olunca, gayet ciddi bir şekilde o gece yumurtladığını, bunu kimseye söylememesini kârından rica et. Bakalım sözün ne kadar geçerli olur, o zaman görürüz, demiş.

Adam söylenenleri aynen tatbik etmiş. Ertesi gün öğlende şöyle bir kahveye uğrayayım demiş. Birde ne görsün! Herkes ona gültüyor ve:

— Nasıl yumurtan bari büyük müydü? diye her ağızdan bir ses çıkıyordu.

Mâğher hanımı daha sabahleyin çeşmeden su almaya giderken rastladığı ilk kadına:

— Amanın komşu sakın kimseye söyleme, benim kocam akşam yumurtladı. Yumurtasını gözlerimle gördüm, demekten kendini alamamış. Haber yarım günde köyün her tarafına yayılmış ve duyurmayan kimse kalmamış.

Bu hikâye ile hiç bir kadın sır saklayamaz demek istemiyorum. Öyle kadınlar vardır ki, bir çok erkekten daha iyi sır saklar. Birine nasıl sır saklıyorsun? diye sormuşlar. O da: "Söyleneceğimi ve söyleyeni hemen oracıkta unutmak suretiyle" cevabını vermiş.

Öyleyse duyulan veya işitilen bir şeyi hiç duymamış ve işitememiş gibi o anda unutmak da bir nevi sır saklamaktır.

Güzel ahlak sahibi büyük zatların kahkaları, içinde sayısız sırlar gömülü mezarlara benzer.

Sırrı açmak veya saklamak, o kimsenin kıymetini ortaya koyar. Sır bir emanettir. Emanete hıyanet ise, nifak alâmetidir. Sır saklamayan birini tarif etmek için: "Ağzında bakla islanmaz" tâbiri kullanılır.

Sır saklamamanın buca önemi yanında, açıklanmasının hıyanet ve vazife olabileceği yerler de vardır. Bunları ayırdedebilmek ancak, selim akıllı kişilerin işidir.

Sık saklamamanın en mühimlerinden biri de, kadın tarafından kocasının sırlarının muhafazasıdır. Kadın kocası tarafından kendisine verilen bu emâne canı kadar kıymet vermeli, hiçbir surette başkasına devretmemelidir. Aksini yapmak akli başında bir kadının işi değildir.

Kocanın sırlarının başkalarına söylenmesinden yüzlerce, binlerce aile geçimsizliğe düşmüş, pek çok aile de târ ü mâr olmuşur.

"Sen çocuklarının bilgi ve terbiyelerini kendi bildiğin miktarlarda bırakma. Onlara başka ilimler de öğret. Çünkü onlar, bulunduğunuz zaman için değil, başka zamanlar için doğmuşlardır.

HZ. ALİ (RA)

TA'ZİM VE HÜRMET

Umâme'nin onuncu ve sonuncu nasihatleri de şöyleydi: "Eşine hürmet et ve emirlerini yerine getir."?

Kadınlar, kocalarının dinimize ters düşmeyen bütün emirlerini dinlemek mecburiyetindedirler. Zaten, iradesi zayıf kimselerin, iradesi kuvvetli olanlara bağlanıp, ne derirse karşı gelmeden yerine getirmelerinin lüzumu, ilmi bir gerçektir.

İslâm dini kocaya itaatın bütün sınırlarını açıkça belirtmiştir. O kadar ki, annesi veya babası hasta olan bir kadın, onları ziyâret edebilmek için bile kocasından izin almaldır.

Büyüklerimizin "Sakin almayın, evlenmeyin" diye ısrar ettikleri kadınlar, söz dinlemeyen ve verilen emirleri yerine getirmeyenlerdir. Çünkü böyle bir kadınla geçinebilmek son derece zordur.

Meşhur ve mütevazir bir söze göre, "Lâf dinlemeyen kadın, kocasının saçını sakalını çabuk ağartır." Hazreti Lokman bu sözü oğluna da vasiyetlerinde belirtmiştir.

Büyük zâtlardan biri Kâbe'yi tavaf ederken, sırtında yaşlı birini taşıyan bir adama rasıtlamış. Adam bir yandan sırtındaki taşıyor, diğer taraftan şöyle söylüyormuş: "Çocukluğunda yetimiyormuş gibi, bir de ihtiyarlığında başıma dert oldun." Büyük zât hayretle sormuş:

— Be adam! Yazık değil mi? Bir yandan iyilik yapıyorsun, öbür taraftan yaptığını yüzüne kakıp iyiliğini yıkıyorsun. O senin baban değil mi? Zamanında o da sana iyilikler yapmışur. Adam:

— Aman Efendil! ne diyorsun? Bu sırtındaki babam değil öz be öz oğlumdur. Hüysüz bir kadınla evlendi ve böyle erkenden ihtiyarlayıp çıktık, cevabını vermiş.

Düşünün bir kere!

Bir insanın ihtiyarlamasına bile sebep olabilecek huysuz bir kadınla geçinebilmek nasıl mümkün olur? Huysuz ve itaatsiz bir kadın, erkeğin öfkelenmesine ve neticede ayrılıklara sebebiyet vermez mi?

Evet!

Hamımın eza ve cefasına sabredebilmiş, tahammül göstermiş erkekler vardır:

Nitekim:

Şakfu'nu İbrahim Hazretlerinin hanımı çok huysuz bir kadımsı. Her türlü eza ve cefasına katlanımsı. Sormuşlar:

— Hanımınız çok huysuz, size çok eziyet ediyor, neden onu boşanmıyor sunuz? Cevap vermiş:

— Onun huynu kötü ise benimki güzeldir. Ondan ayrılırsam, kimse o zavallı ile evlenmez.

Silsile-i Saadet-i Nakşibendiyyenin büyüklerinden Ebu'l-Hasan Harkaanî Hazretleri hanımından pek çok eza ve ceza çekmiş. Bir gün iki müridi ziyaretine gelmişler. Evde yokmuş. Kapıyı hanımı açmış. Onlara:

— Şeyh şeyh diye tutturmuşsunuz! Onda ne görüyorsunuz da ziyaretine geliyorsunuz? Hadi işinize bakın! Evliyalık kim, Ebu'l-Hasan kim? diyerek müritleri bir güzel azarlamış, sonra da kapıyı yüzlerine kapayıp gitmiş.

Müridler üzgün bir vaziyette sehir dışına çıkmışlar. Ağır ağır yollarına devam ederlerken bir de ne görüyorlar! Şeyhleri bir arslanın sırtında kendilerine doğru gelmiyor mu! Yaklaşınca onlara:

— Ne yapalım evlâdım, evdeki ne sabredince buradakiler biz. sırtında taşıyor, büyürmüş.

Hamımların cevr ü cefasına sabredenlerden biri de Osmanlı ulemâsının en büyüklerinden biri olan Zebillî Ali Efendidir. Onun hikâyesi de ibret vericidir:

Zebillî Ali Efendi hanımından hiç memnun değilmiş. Uzun bir müddet her türlü fenalığına tahammül gösterdikten sonra, artık iyice bıkmış. Evden bir müddet uzak kalmak ve dinlenmek maksadıyla İstanbul'dan Çarabca'ya doğru yola çıkmış. Yolda iki dervişle karşılaşmış. Birlikte yollarına devam etmişler. Açıktaklarında münasip bir yere oturmuşlar, dervişlerden biri dua etmiş. Onlerine bir sofa yemek gelmiş. Yemişler ve yine yollarına devam etmişler. İkinci defa açıktaklarında ikinci derviş dua etmiş bir sofa daha gelmiş. Üçüncü defa açıktaklarında ise üçüncü Zebillî Ali Efendi'ye gelmiş. Merhum ne yapacağını şaşırmış. Şimdiye kadar ilk defa böyle dua ile sofa geldiğini görüyormuş. Ama carsiz ellerini kaldırmış: "Yâ Rabbi! Bu dervişler kimin hatırı için senden yiyecek istediğise, onun hümrüne benim de düâmı kabul buyur, bize yemek gönder!" şeklinde dua etmiş. Onlerine iki sofa birden gelmiş. Şaşırmışlar. Dervişler:

— Bu nasıl iştir Efendi! nasıl dua ettin de iki sofa birden indirdi? Diye sormuşlar. Zebillî Ali Efendi de onlara:

— Önce siz söyleyin bakalım, nasıl dua etmişiniz? demiş. Dervişler:

— Biz düâmızda, "Allahım! bize, karışın zülmüne sabredip, erenler arasına karışın Zebillî Ali Efendi hümrüne yiyecek gönder" demistik.

İşte o zaman Zebillî Ali Efendi işin farkına varmış, Dervişlere:

— Arkadaşlar benim yolculuğum burada bitiyor. Derhal istanbul'a evime dönmem lâzım, diyerek geriye dönmüş. O mertebeyi karışın. eziyetine katlanmak suretiyle elde ettiğini anlamış.

Görülüyor ki, böyle hanımlara sabır son derece zordur. Öyle ki, Cenab-ı Hak bu sabrın mukâfakatını evliyalıkla değerlendirmiyor. Şüphesiz hiçbir hanım bu kadar kötü olmak istemez. Hanımlar arasında bunları okuyup, sakın ben de öyle yapayım, kocam evliya olsun düşünceleriyle hareket edilmemiş. Bu tür hanımlar hiçbir surette ne, bu dünyada ne de ahirette kendilerini mes'uliyetten kurtaramazlar.

MÜSLÜMAN HANIMLARIN BİLMESİ GEREKEN BAZI BİLGİLER

- Müslüman bir kimse Allahü Teâlâ'ya şöyle iman eder: Allah vardır. Eyveli ve sonu yoktur. Bırdır. Yaratan hiçbir şeye benzemez. O'nu yaratan olmamıştır. Her şeyi o yaratmıştır. Hayat sahibidir, gizli aşkâk her şeyi bilir, her sesi ve her sözü işittir, her şeyi görür, her şeye gücü yeter. Kendine mahsus konuşması vardır. Her şey onun istemesi ile olmaktadır. Allah hiç kimseye, -zerre miktarı bile olsa- haksızlık etmez.
- Allahü Teâlâ'yı göremeyiz, çünkü gözlerimiz O'nu görecek yapıda yaratılmamıştır.
- Peygamberler, her sözlerinde ve her işlerinde doğrudur. O'nlara günah işlemezler. Bu sebeple bir müslümanın bir peygamberi tenkid etmesiyle imanı zâyi olur.
- Allahü Teâlâ'nın kat'î emirlerine "FARZ" denir. Zekât vermek, oruç tutmak, namaz kılmak farzlardan bazılarıdır.
- Allahü Teâlâ'nın kat'î olarak yasakladığı şeylere de "HARAM" denir. İçki içmek, kumar oynamak ve zina etmek gibi.
- Yapılması farzlar kadar kat'î olmayan emirlere "VÂCİB" denir. Vitir ve Bayram Namazı gibi.
- Yasaklanan, fakat hakkında haram kadar kat'iyyet olmayan şeylere "MEKRUH" denir.

• Peygamberimizin sözü, işi ve gördüğü zaman yasaklamayarak hoş gördüğü şeylere “SÜNNET”, bazan yaptığı işlere de, “MÜSTAHAB” demir.
Yapılmasında sevap, yapılmamasında günah olmayan seçilene “MÜBAH” demir.

• Kur'an-ı Kerime ve Peygamberimizin sözlerine (Hadis-i SeniFere) yani mânalar vererek dinimizi bozmaya kalkışanlara karşı mücadele vermiş din büyüklerimiz vardır. Bunlar Peygamberimizin vefatından sonra 50-100 seneleri içinde dinimizin esaslarını belirlemişlerdir. Bu mübarek zâtiların bildirdikleri esasların hepsine birden “MEZHEB” demir.
• İtikatta iki doğru mezheb vardır: Matüridiyye ve Eş'ariyye mezhepleri.

• Amelde ise, dört hak mezheb vardır: Hanefî, Mâlikî, Şâfiî, Hanbelî Mezhepleri.
• Bizim itikatta mezhebimiz: “MÂTÜRİDİYYE” amelde mezhebimiz ise, “HANEFİ” mezhebîdir.
• Ameldeki mezhebimizin imâmı, İmâm-ı Âzâm Ebû Hanîfe'dir.

• İmanın şartı altıdır. Bu altı şartı ihtiva eden “AMENTÜ”nün mânâsı şöyledir:
Ben Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadeere, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna, öldükten sonra diriliminin hak olduğuna inandım demektir. Her müslüman bunların tamamına inanmalıdır.

İbâdetini Allah'ı görüyormuş gibi yap. Sen O'nu göremezsin fakat O, seni görür.

• İslâmın Şartı Beştir:
• Kelime-i şehâdet getirmek (Eşhedü ellâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü), 2 - Namaz kılmak, 3 - Zekât vermek, 4 - Oruç tutmak, 5 - Haccâ girmek.

• Abdest Şöyle Alınır:
Evveld abdeste niyet edilir. Besmele ile eller yıkanır. Üç defa ağza, üç defa buruna su verilir. Yüz, üç defa tüy bitimine kadar yıkanır. Önce sağ, sonra sol kol, dirseklerle birlikte üçer defa yıkanır. İstianın elle başın dörtte bi-ti-meshedilir. Küçük parmakla kulak içeri, baş parmakla kulak arkası ve diğer üç parmağın dış tarafıyla boyun meshedilir. Önce sağ, sonra sol ayak topukla birlikte yıkanır.

• Gusül Abdesti Şöyle Alınır:
Önce besmele çekilir. Gusûle niyet edilerek eller yıkanır. Avret yerleri yıkanır. Sonra namaz abdesti gibi abdest alınır. Yalnız abdest sırasında, ağız ve burunda hiç kuru yer kalmayacak şekilde su verilmesi lâzımdır. Bilhassa burundaki katılaşmış kirler mutlaka temizlenerek altlarının ıslanması sağlanmalıdır. Bilhare baştan ve omuzlardan aşağı üçer defa su döktülerek ovulur. Vücudun hiç bir yerinde kuru yer kalmayacak şekilde yıkanılır.

• Teyemmümün:
• Su bulunmayan veya bulunsa da kullanılmayan yerde “TEYEMMÜM” yapılır. Teyemmüm, toprakla veya toprak çir-sinden bir şeyle yapılmıştır. Teyemmümede; ibadet niyetiyle eller toprağa vurulur, yüzün tamamı meshedilir. İkinci defa eller toprağa vurulup, ellerin üstü dahil, kol ve dirsekler sıvazlanır (meshedilir). Teyemmüm bundan ibarettir. Bununla istenilen İbadet yapılır.

• Namaza başlamadan önce altı şartı yerine getirmek lâzımdır:

- 1 — Abdest almak (icabediyorsa gusül abdesti almak),
- 2 — Sıdık veya insan pisliği gibi dinen pis kabul edilen şeylerden temizlenmek, 3 — Avret yerlerini örtmek, 4 — Kibleye dönmek,
- 5 — Vaktinde kılmak, 6 — Kalben namaz kılmaya niyet etmek.

• Namaz kılariken altı farzı ifâ etmek şarttır:

- 1 — İftitah tekbiri (Başlangıçta tekbir almak), 2 — Kıyam (Ayakta durmak), 3 — Kıraat (Kur'an Okumak), 4 — Rukû yapmak, 5 — Secde etmek, 6 — Ka'de-i âhırede (son oturmada) "Ettehiyyatü"yü okuyacak kadar oturmak. Sayılan bu oniki farz, namazın içinde ve dışındaki farzlardır.

• Namaz şöyle kılınır:

Niyet edilir. "Allâhü ekber" denilerek, eller (kadınlarda) omuz hizasına kadar kaldırılıp, göğüs üzerine konur. sağ el, sol el üzerinde bulunur. Sübhaneleden sonra, Eûz-ü-Besmele çekilir. Faitha ve bir süre okunur. "Allâhü ekber" tekbiriyle rukûa gidilir. Orada, üç defa "Sübhânerabbiyeli azım" denilip, "Semi'alâhu limen hamideh" denilerek kalkılır. "Rabbena lekel hamd" dedikten sonra tekbir geçirerek secdeye varılır. Üç defa "Sübhâne rabbiyeli âlâ" denilir. Tekbirle diz üstüne kalkılır, tekrar tekbirle secdeye varılır. İkinci secde de aynı şekilde yapıldıktan sonra ikinci rek'atı kılmak üzere ayağa kalkılır. Sübhâneke rek'atta yapılanlar ayten tekrar edilir. İkinci secdeden sonra diz üstü oturulur. Yalnız Ettehiyyatü okunur. Kılınan namaz şâyet iki rek'atlı ise; (Sabah namazının farzı veya sünneti; öğlenin son sünneti, akşamın sünneti ve yatışın son sünneti); salı, bârik, rabbenâ duâları okunarak önce sağa sonra sola selâm verilir. Namaz dört rek'atlı ise iki rek'at daha aynı şekilde kılınır.

BES VAKIT NAMAZ

Bir müslümanın kılması farz olan beş vakit namaz vardır.

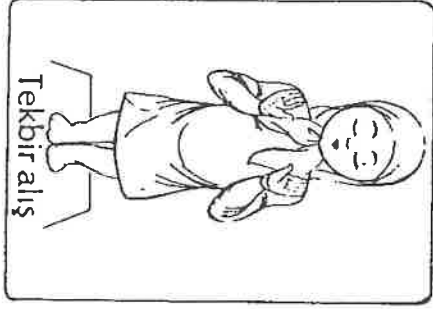
- 1 — Sabah Namazı (iki rek'at farz, iki rek'at sünnet) dört rek'atır. 2 — Öğlen Namazı (4 rek'at sünnet, 4 rek'at farz, 2 rek'at son sünnet) On rek'atır. 3 — İkinci namaz (4 rek'at sünnet, 4 rek'at farz) sekiz rek'atır. 4 — Akşam Namazı (3 rek'at farz, 2 rek'at sünnet) beş rek'atlıdır. 5 — Yatış Namazı (4 rek'at sünnet, 4 rek'at farz, 2 rek'at son sünnet ve 3 rek'at vitir namazı) Onüç rek'atır.

TERAVİH NAMAZI

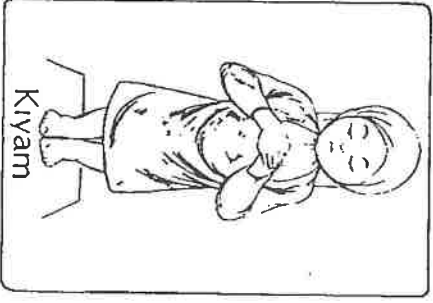
Ramazân ayında kılınan ve sünnet olan bir namaz vardır ki, buna, "Terâvih Namazı" denir. 20 rek'atır. İki veya dört rek'atta bir selâm verilmektedir. Her iki rek'atın başında Sübhâneke okunur. Yatış namazının son iki rek'atından sonra kılınabileceği gibi Vitir namazından sonra da kılınabilir.

"Çolukunun çocukunun arasında bulunmak, bir mescede kapanıp, sabah akşam duâ etmekten hayırlıdır."

Hadis-i Şerif

Takbir alif

Kiyam

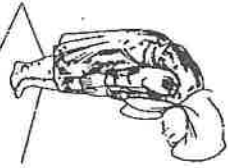
KADININ NAMAZI ve ORUCU

Kadın, Ramazan ayında iken âdet görürse oruç tutmaz. Tutmadığı kadar orucu sonra kaza eder.

Kadına namaz ve oruç, akıl ve bâliğ olduğu yâni, hayız görmeğe başladığı zaman farz olur. Hayız kanı gelmeyen fakat, onbeş yaşına girinmiş bulunan kadınlara da namaz ve oruç farzdır.

Kadın namaza dururken tekbir aldığıında, ellerini kulağına kadar götürmez. Ellerini parmak uçları omuzlarını geçmeyecek kadar kaldırır ve öylece tekbirini alır.

Kadın namazda ellerini göğsünde (Sağ el sol el üzerine) düz olarak tutturur. Kadın kıyamda ayaklarını birbirine bitişirir.

Rükû

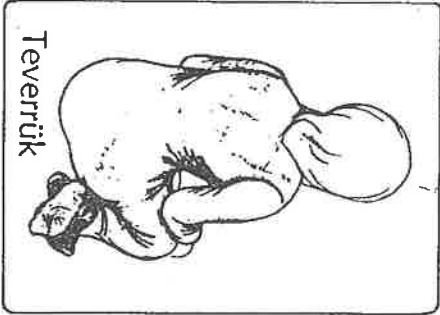

Secde

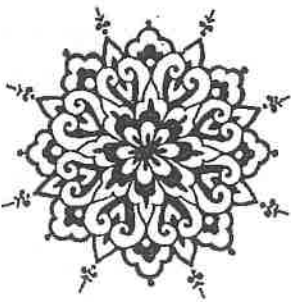
Kadın rükûda fazla eğilmez. Kadın okurken sesli okumaz.

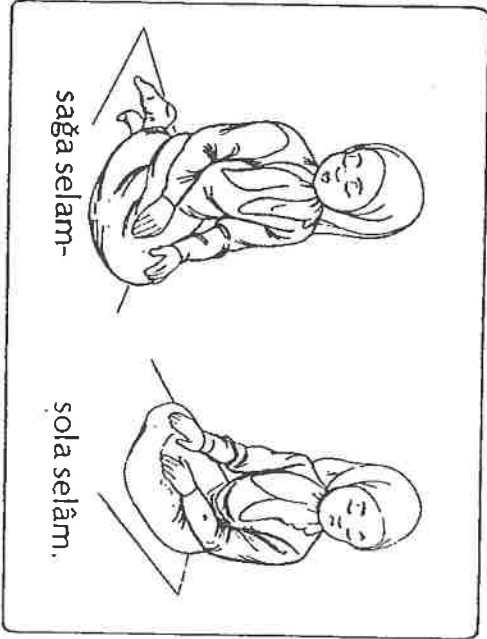
Kadın secdede dirseklerini yanlarına, uyluklarını karnına bitişirir. Ayakları sağ tarafa yank vaziyette durur.

Kadın otururken iki ayağını da sağ tarafa çıkarır, sol kalçası üzerine oturur. Bu oturuşa "teverrük" denir.

Teverrük

sağa selam-

sola selâm.

Kadın âdet gördüğü günlerde namaz kılmaz. Âdet kesildikten sonra gusül abdesti alır ve namaza öyle başlar. Âdet sebebiyle kılamadığı namazlarını kaza etmez.

Öğle namazının ilk dört rek'at sünnetiinde ve farzında, ikindinin 4 rekât farzında, akşamın 3 rekât farzında ilk oturuşta yalnız ettehyyatü okunup hemen üçüncü rekâta kalkılır.

• İkinci ve yatsı namazlarının ilk dört rekât sünnelerinde ilk oturuşta, ettehyyatü den sonra Salli ve Bârik duâları da okunur. Üçüncü rekâta kalkıldığında ise namaza yeni başlanıyormuş gibi "Sübhâneke" okunur.

• Ezberinde "Farha" (yani elham), İhlâs (Kulhuvallâhü) süreleri bulunan her mükellef müslüman hemen namaz kılmaya başlamalıdır. Ezberleyememişse mutlaka ezberlemelidir.

• Namaz kılmaya başlayacak olan bir müslümanın öncelikle ezberlemesi gereken "SÜRE" ve "DUÂ"lar şunlardır:

- 1 — Allâhü Ekber
  - 2 — Subhâneke Allâhümme ve hi hamdike ve rebâre kesmü-ke ve teâî ceddüke velâ ilâhe gayrük.
Ezûbillâhi mineşşeyânirraciymi
  - 3 — Bismillâhir-rahmânir-rahîm: Elhamdülillâhi Rabbil âlemiyin errahmânir-rahîm. Mâlid yemi'd-Diyn, İyyâke na'büdü ve İyyâke nesteyn-İhdines-sirâtil-müstakîym sırâtilleziyne en amte aleyhim gayril meğdûbi aleyhim vel-ed-daalliyin. Âmin.
  - 4 — (Bismillâhir-rahmânir-rahîm,) Innâ a'taynake'l-kevsir, Fe salli li Rabbike venhar, İrre şânike hüvel ebter.
  - 5 — (Bismillâhir-rahmânir-rahîm), Kul hüvallahü ahad Allâhüs's-Samed, Lem yeid ve lem yüled ve lem yeküllehü küfüven ehad.
  - 6 — Sübhâne-rabbîyel-azîym, Semî 'allâhü İmen hamideh, Rabbenâ lekel hamd. Sübhâne-rabbîyel-a'îla.
  - 7 — Ettehiyyâtü lilâhi vessalevâtü vertayîbâtü esselâmü aleyke eyyühennebîyyü ve rahmetüllâhi ve berekâtühü esselâmü aleynâ ve âlâ İbâdillâhissâlihîyn. Eşhedü ellâ ilâhe İllallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve rasulüh. Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kemâ salleyte alâ İbrâhîyme ve alâ âli İbrâhîyme inneke hamidün meciyd. Allahümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed kemâ bârekte alâ İbrâhîyme ve alâ âli İbrâhîym inneke hamiydün meciyd.
- Her mükellef, bunları ezberleyerek namazını eda etmelidir. Bu yazıdan ezberleyen bir kimse, ezberindekileri, bir büyüğüne veya bir hocaya mutlaka dinletmelidir. Aksi takdirde yanlış okuyabilir.
- Müslümanlar sık sık: "Lâ ilâhe illallâh Muhammedü'r-Rasulillah" demelidirler. Bu sözün tekrarı binlerce sevap vardır.

Her müslüman namazını eksiksiz kılmalı, Ramazan ayında da orucunu tutmalıdır.

• "Efendim, falan namaz kılyor ama, her türlü kötülüğü de yapıyor. Böyle namaz kılmaktansa, kılmamak daha iyidir" sözün son derece hatalı ve yanlış bir sözdür. Namaz kılmak, bütün müslümanlar için yerine getirilmesi icab eden bir vebidir.

ORUÇ

• Her sene Ramazan ayında edâ edilen bir ibâdettir. Yeme, içme ve cins-i muhasebetten uzak durmakla yapılır. Ramazan ayında bir ay oruç tutmak Allah'ın emridir. Oruç, saburda başlar, akşam ezanına kadar devam eder. Bu müddet içerisinde hiç bir şey yenilmez, içilmez. Cins-i muhasebette bulunulmaz. Dolaylı ve dolaysız mideye giren herşey orucu bozar.

HAC

Hac, paraca kudreti, vücucia gıceli ve kuveni bulunan her bâliğ kimsenin ömründe bir keire hicaz'a gidip Kâbe'yi ziyaret etmesidir.

Haccın farzı üçtür:

1 — Hacca niyyet edip, ihrama girmek,

2 — Arafat'a vakte yapmak.

3 — Beytullah'ı tavaf etmek (yâ'nî, etrafında dolanmak.)

Ancak zamanımızda kadın-erkek eskiden olduğu gibi, aynı ayrı değil, birlikte tavaf ettikleri için, hamların haram işlemeden haccın farzlarını ifa edebilmeleri mümkün değildir. Bu sebeple kadınların bizzat hacca gitmeleri doğru olmaz. Çünkü, bir farz yerine getirirken haram işleniyorsa, o farz terkemek lâzımdır. Kadınlar hacca giderlerken, hac yapıp yaparken ve dönerlerken sayısız günahlar kazanmakta, haram işlemektedirler. Bu yüzden bizzat kendilerinin hacca gitmeleri yerine vekâletle borçlarını ifâ ettirmeleri onlar için daha hayırlıdır.

ZEKÂT

Müslümanın kendi zarf-i ihtiyacları dışında, üzerinden bir sene (354 gün) geçmiş 96 grâm aîlîm veya belirtilen miktarlarda parası varsa, bunun kırkta birini Allah yolunda zekât olarak vermesi lâzımdır. Ayrıca her sene bu mal için kûrbân kesimi de şarttır. Altın veya gümüş müfâk eşyaları nisap miktarı olduğunda zekâtını vermek lâzımdır.

KISA İLMİHAL BİLGİLERİ

- Elhamdülillah müslümanız.
- Rabbimiz Allah, kitabımız Kur'an, kiblemiz Kâbe, Peygamberimiz Muhammed Mustafa (SAV)'dir.
- İlk insan ve ilk peygamber Âdem Aleyhisselâm'dır.
- Peygamberimizin babasının ismi Abdullah, dedesinin ismi, Abdülmüttâlib, annesinin ismi, Âmine'dir.
- Peygamberimizin 50 yaşına kadar birlikte yaşadığı hanımının adı Hatice'dir.
- Peygamberimizin dört kızı, üç oğlu olmuştur.
- Kızları: Zeyneb, Rukiyye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma. Erkek çocukları: İbrahim, Kaasım ve Abdullah'ır.
- Resûlullah Efendimiz, 40 yaşında peygamber olmuş, Kur'an-ı Kerim kendisine 23 sene indirilmiştir. 63 yaşında Medine'de vefat etmiştir.

• Kur'an-ı Kerim'de isimleri geçen peygamberler 28 tanedir. Bunlar: Âdem, İdris, Nuh, Hüd, Sâlih, İbrahim, Lût, İsmâil, İshâk, Yâküb, Yûsuf, Eyyüb, Şuayb, Mûsâ, Hârûn, Dâvûd, Süleyman, İlyas, Elyesa, Zülkefil, Yunus, Zekeriyâ, Yahyâ, İsâ, Üzeyr, Lokman, Zülkarneyn, (Son üçüne "Velidir" diyenler de vardır.), Muhammed Mustafa Aleyhisselâm'dır.

• Peygamberimiz 571 senesinde Mekke'de doğdu. 622 senesinde Medine'ye hicret etti. 632 senesinde Medine'de vefat etti.

• Peygamberimiz her ne kadar gözle görülen vücutdu ile aramızdan ayrılmış ise de, ruhânîyeti ile kıyamete kadar müslümanlarla beraberdir.

• Kur'an-ı Kerim'den başka Cenab-ı Hak tarafından gönderilen üç kitap daha vardır ki, Hazreti Allah hükümlerini kaldırmıştır.

• Üç İlahî Kitaptan; Tevrat, Mûsâ Aleyhisselâm'a, Zebur, Dâvûd Aleyhisselâm'a, İncil, İsâ Aleyhisselâm'a inmiştir.

• Sene içinde beş mübarek gece vardır. Bu gecelerde, çok ibâdet etmek, çok istiğfar etmek ve tesbih namazı kılmak lâzımdır.

• MÜBAREK GECELERDEN:

Mevlid Kandili: Rebiy-ul-ewel ayının onikinci gecesidir.

Peygamberimiz bu gecenin sabahında doğmuştur.

Regaib Kandili: Recep Ayının ilk Cuma gecesidir. Bu gecede Peygamberimizin nûru babasından annesine geçmiştir.

Mirac Gecesi: Receb ayının 27 nci gecesidir. Peygamberimiz bu gecede yedi kat göklere ve daha yukarılara çıkmıştır.

Beraat Gecesi: Şa'ban Ayının 15 nci gecesidir.

Kadir Gecesi: Ramazan Ayının 17'sinden otuzuna kadar olan gecelerin birinde gizlidir. Beraat ve Kadir Geceleri de Kur'an-ı Kerim'in indirildiği gecelerdir.

• Namazda yanılma olduğunda, namaza devam edilir. Namazın sonunda Ettahiyatü okunduktan sonra selam verilir. İki secde yapılır, yeniden ettahiyatü ve diğer düâlar okunarak ikinci defa selâm verilir. Böylece namaz bitirilir. Buna "SEHİV SECDESİ" (Yanılma Secdesi) denir.

• Fatıha sûresini okumayı geciktirdiğinde, birinci oturuş unutulduğunda, Vitr namazı kılınırken kunût düâsı unutulduğunda sehiv secdesi yapılır.

• Hasta veya zor oturup kalkın şişman kimseler, namazlarını oturarak kılabilirler. Yerde oturmak zor geldiği takdirde bir sandalyede oturup, secde ve rükûları hafifçe eğilerek yaparlar.

İSLÂMDA EVLENME ÂDÂBİ

Dindar bir kadın dindar olmayan bir erkekle evlendirilmemelidir.

Kendi babasının mesleği ile kız verilecek kimsenin mesleği aynı itibarda olmalıdır.

Müslüman bir kadın, bâtil dinlere mensub bir erkekle evlendirilemez. Evlenme müamelelerinde en ufak bir yalân ve yanlış beyanlarda bulunulmamalıdır. Hâmîle bir kadın, doğumdan sonra evlenmelidir.

Kocası ölen bir kadın, ölüm üzerinden 4 ay 10 gün geçmedikçe yeniden evlenemez.

Aynı anneden süt emmiş çocuklar birbirleriyle evlenemezler. Evlenen erkek ve kadın, resmî nikâhtan sonra, mutaka iki şahit huzurunda dinî nikâh da yaptırmalıdır.

Evlenecek erkek ve kadın, birbirini göterek evlenmelidir. Erkek tarafından kadın tarafına verilen ve başlık parası diye isimlendirilen adeler'dinimizde yoktur.

Dinimizde, evlenme merasimlerinin davullu, zurnalı ve içkili olarak yapılması câiz değildir.

Bir erkekle bir kadının evleneceği, münasip vasıtalarla etrâfa duyurulmalıdır.

Evlenmek yeni bir ev kurmak olduğundan, evlenen çift için müstaklil bir süre için nikâh yapılmalıdır.

Gecici bir süre için nikâh yapmak dinimizde câiz değildir. Bu saydığımız hususlar müslümanlığı her yönüyle benimseyen ve tabik etmeye çalışan insanlar içindir.

İSLÂMDA BOŞANMA

Kocası, kendisinden ayrılmak isteyen bir kadına üç defa seni boşadım dersen, o kadını o erkek arasındaki dinî nikâh düşer. Yani, dinen boşanmış sayılırlar.

Dine, imana, Kur'an-ı Kerim'e ve ağıza söylen erkek yahut kadın dinden çıkacağından hem imanın hem de nikâhını yenilemesi lazımdır.

Kocasından üç defa boşanan bir kadın ancak, bir başkasıyla evlenip, kart-koca hayatı yaşadktan sonra, ikinci kocası boşar veya ölürse ilk kocasıyla tekrar nikâhlanabilir.

İslâm dininde boşanmak çok kötü fiillerden sayılmıştır. Onun için, müslüman evliler birbirlerini idâre ederik, boşanmamak için büyük gayret sarfetmelidirler. Çünkü, kusursuz bir erkek veya kusursuz bir kadın bulmak mümkün değildir.

MÜSLÜMAN KADININ KIYAFETİ

Dinimize kadın, örtünmekle emrolunmuştur. Kadının örtünmesine "TESETTÜR" denir. Her memlekecin örtünme hususunda örf ve âdetleri vardır. Bir memlekecin âdetlerine göre örtünen bir kadının kıyafeti eğer İslâmî ölçütere uygunsa, olduğu gibi bırakılır.

Kadının yüzünü, ellerini ve ayaklarını örtmek mecburiyeti yoktur. Bu üç yerin dışında vücudunun her yerini kendisiyle evlenmesi câiz olan erkeklerden mutlaka saklaması ve göstermemesi lâzımdır.

AYRICA:

Bir kadının memlekecinin erkekleri lârfâfından giyilen elbiseleri giymesi dinen câiz değildir!

Kadının içini gösterecek kadar şeffaf elbise giymesi de doğru değildir.

Kadın vücudunun hâtlarını belli edecek kadar dar elbise de giyemez.

Kadın evindeyken, dışarıdan görülmeye ihtimali olmayan yerlerde başını ve kollarını açmaktaki bir mahzur yoktur. Yeterki kendine yabancı olabilecek kimselere görünmesin.

Annesi, babası, kardeşleri veya müslüman olan yabancı bir kadının yanında kollarını diz kapagından aşağısını yüzünü ve saçlarını göstermesinde de bir mahzur yoktur.

KADININ SEYAHATI

Müslüman ve dindar bir kadın, güzel kokular sürerek ve süslenerek dışarı, sokaka, çarşıya, pazara çıkmamalıdır.

Kadın, kocasının görebileceği işler için de çarşıya çıkmamalıdır. Bu gibi işleri mutlaka evin erkeği yapmalıdır.

Yolda yürürken kosmamalı, lüzumsuz yere etrafına bakmamalıdır.

Kabir ziyaretlerini mümkün meretebe erkeklerin bulunmadığı zamanlarda yapmalıdır.

Kadın, yanında mahremi (Evlennesi câiz olmayacak kadar yakın akrabası) olmadığı zamanlar seyahate çıkmamalıdır.

Otobüs ve minibüs gibi kalabalık şehir vasıtalarında iffet ve namusun korunması son derece güç olduğundan hayati ihtiyaçlar dışında müslüman bir kadın seyahat etmemelidir. Ahlaklı bozuk kadınlarla (komşusu hatâ akrabası bile olsa) konuşmamalıdır. Bu gibi insanların sözlerini dinlememelidir.

Kadın, ahlaklı bozulmuş mühterde dolaşmamalıdır.

Kadın, yabancı bir erkeğe bakmamalıdır. Yabancı erkeğin elini (okalaşına için bile olsa) eline sürmesi veya tutması dinimizde haramdır.

Kadının, kendisine nikâh düşecek bir erkekle yalnız olarak bir evde veya bir odada kalması haramdır.

Bütün bunlar, İslâmiyete tam olarak bağlı bulunan kimseler içindir. Dinimize asla hoş görülmeyen şeylerdir. Bunlara riayet edilmediği takdirde insan, dünyada sıkıntılara ahrette azaba düçar olmaktan kurtulamaz.

HAYIZ VE NİFAS

Gebelik ve hastalık hali olmayan 9 ila 55 yaşları arasındaki kadınlardan gelen kana, "HAYIZ KANI" bu hâle de "HAYIZ HALI" veya (Âdet Görme) denir.

Hayız, üç günden az, on günden fazla olmaz. Eğer üç günden az veya on günden fazla olursa hastalık kanıdır. Böyle durumdaki bir kadın doktora görünmelidir.

Hastalık kanı akan günlerde namaza ve oruca ara verilmez. Kadınlara yaşları ilerledikçe âdet görmez olurlar. Bu, 45 ile 55 yaşları arasında olabilir. Bir hastalık sebebiyle daha önce de âdet kesilmesi mümkündür.

Hayız kanının, âdet başlangıcında her gün gelmesi şart değildir. Bir gün gelip, bir gün ara verdiği, üçüncü gün tekrar geldiği de olur. Her kadının âdet görme müddeti bellidir. Bazısı üç, bazıları dört, bazıları da beş, altı, hattâ on güne kadar gören bile olabilir.

Bir de kadında doğumdan sonra kan gelir. Buna "NİFAS KANI" veya (Lohüsalkı) denir. Bu da belli bir müddet devam eder.

Hayız veya lohusalık halinde kadın:

- 1 — Namaz kılamaz, oruç tutamaz.
  - 2 — Kur'ân okuyamaz, Kur'an'a veya Kur'an'dan bir âyete el süremez.
  - 3 — Kâbeyi tavaf edemez ve câmiye giremez.
  - 4 — Kocasıyla cinsî münasebette bulunamaz.
- Ayrıca hayız ve lohusa halinde, kocası kadının göbeği ile diz kapacağı arasındaki uzuvlardan çıplak olarak şehvetisiz de olsa faydalanamaz. Elbiseleri üzerinde iken faydalanabilir; ancak cinsî münasebette bulunamaz.

Hayız ve nifas kanı, çocuğun ana karnında bulunduğu yerden yâni, rahimden gelir. Bu kan, bir damar çatlama veya bir yaradan gelen kan ise, özür kanı yahut hastalık kanıdır. Özür kanı, ince ve kokusuzdur. Namaz ve oruca mâni değildir.

Âzaları yâni, eli, kolu, ayağı ve tırnağı belli olmamış ve henüz ana karnında gelişmemiş çocuğu düşüren kadın, lohusa olmuş sayılmaz.

Lohusa kanı 40 günden fazla akmaz. Aksiyorsa, o da hastalık kanıdır.

Bir ayda ancak bir defa hayız kanı gelir. Hayız kanının kendine mahsus bir kokusu vardır.

Hayız ve nifas kanı gelen bir kadın namaz kılamaz, fakat namaz vakitleri girildiğinde seccadesine oturup, "Sübhane'llah, Ehmedü'llah, Estâ'firullah" gibi tesbihlerle meşgul olup râbıta da yapabilir.

Evli ve hayızlı bir kadının, hiç bir şekilde kocasıyla cinsî münasebette bulunması câiz değildir; haramdır. Ayrıca insan sıhhatine son derece zararlıdır.

Hayızlı kadın, kocası ile aynı yatakta yatmasında bir mahzur yoktur.